

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

Orgaan der Vereeniging

OOST EN WEST.

Abonnementsprijs per jaar.

Vrij aan huis of franco per post
binnenland bij vooruitbetaling . f 1.50
voor Oost-Indië en het Buitenl. » 2.50
Anderlijke nummers. . . » 0.05

Prijs der advertentiën.

Per regel f 0.10
Bij plaatsing van 300 regels . - 0.09
» » » 1000 » . - 0.08
» » » 3000 » . - 0.07

Mededeelingen of Ingezonden Stukken moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie”, en gezonden aan den Voorzitter, G. E. V. L. VAN ZUYLEN, 7a Heerengracht of aan den Wvd Secretaris, H. L. VORSTENBOS, 42 Witte de Withstraat, beiden Den Haag.

Voor de Administratie, ook wat betreft Abonnement en Verandering van woonplaats, wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, 212 Rieuwstraat, voor Advertentiën tot de Uitgevers-Maatschappij „HET GEMEENSCHAPPELIJK BELANG” Haagpoort 4, beiden Den Haag.

Dit nummer bestaat uit Twee Bladen.

Het hoofdoel der Vereeniging is: Het verspreiden van populaire kennis omtrent onze Indië onder gansch het volk en het bevorderen der welvaart in die gewesten, om zodoende en ook door het verleen van onderlinge hulp, ware belangstelling te wekken tusschen Nederland hier en ginds.

Het lidmaatschap bedraagt f 1.50 tot f 5.— per Jaar, (voor Indië en het buitenland minstens f 2.50). Zij die f 5 of meer contribueeren of een gift in één schenken van f 100, zijn donateur (tree).

Aan alle donateurs en leden wordt kosteloos en franco het Weekblad toegezonden. Een Intekenbiljet voor het lidmaatschap vindt men op de 2de pag. van het Bijblad.

Inhoud van dit nummer. Bazar te Curaçao. — Inkomsten voor Sumatra's Westkust. — Weekoverzicht. — Indisch genootschap. — Nederland en Koloniën. (Rectificatiën). — Oost-Indische berichten. — West-Indische Berichten. — Advertentiën. — Correspondentie. — Ingezonden. — Van Vreemde Koloniën. — Inhoud der voornaamste Ned. Tijdschriften van Oost- en West-Indië. — Feuilleton.

Bazar te Curaçao.

De Vereeniging „Eendracht maakt macht” heeft onze hulp ingeroepen tot het inzamen en haar toezenden van schenken voor een bazar, die in de maand Mei a.s. te Willemstad zal worden gehouden.

Voor onze armen, die 't erg noodig hebben! Men schrijft het Bestuur der Vereeniging.

Menigeen alles; wat men geven wil, is voor een liefdadigheidsbazar geschikt. Voorwerpen, die van kunst en smaak getuigen, zullen bijzonder op prijs worden gesteld. Blijven in geld, voor die armen bestemd, zullen dankbaar worden aangenomen.

Onze presidente, Mevrouw N. van ZUYLEN-TROMP, Heerengracht, den Haag, is bereid om heiligen men het goede doel wil afstaan, in ontvangst te nemen naar Curaçao te zenden. Met het oog op den tijd voor de verzending noodig, is *hoe eer hoe beter* 't wachtwoord. Wij geven aan de Nederlandsche dagbladders in overweging dezen oproep over te nemen.

Inkomsten voor Sumatra's Westkust.

B. Directe belasting, in verband met het besluit van den Commissaris-Generaal van 11 October 1833 N°. 310 en met de verplichte koffiecultuur.

(Aangeboden.)

I.

Het voornemen van de Regeering, om Sumatra's Westkust meer te doen bijdragen in de algemeene en in de natuurkosten, was nauwelijks in de memorie van toezending op de Indische begroefing 1905 kenbaar gemaakt, toen de Indische Gids van November en December van 1904 een artikel te lezen gaf, waarin de krijgstronpet schetterde voor een oorlog à outrance tegen de verplaatte koffiecultuur en voor de invoering van directe belasting.

Der Regeering wordt het als eene lafheid aangerekend, dat zij in 1898 het tijdstip minder gunstig achtte om daar-

toe over te gaan, omdat hoofden en bevolking tegen de betaling van belasting in geld gekant waren en de economische toestand der bevolking geacht werd door samenloop van omstandigheden te wenschen over te laten.

Dit laatste werd met nadruk tegengesproken en tal van argumenten aangevoerd om het tegendeel te bewijzen. Schrijver trad daarbij speciaal in het gaerel tegen de Kamer van koophandel te Padang en den schrijver van „Enige beschouwingen omtrent de oorzaken van den achteruitgang van de koffiecultuur ter Sumatra's Westkust, enz.”, Mr. J. van Bosse, wier betoogen betreffende den achteruitgang van den economischen toestand lang niet op losse schreeven gesteld waren.

Toch zal de Regeering Haar oordeel, zoo al, dan toch niet alléén op deze betoogen gegrond hebben, maar hoofdzakelijk zijn afgegaan op het advies van Haren raadsman en vertegenwoordiger, den Gouverneur van Sumatra's Westkust, die van dezelfde meening was, en den toestand verre van bevredigend noemde. Hij vond de bevolking arm, althans de groote massa, en de laatste 25 jaren in welvaart zeker niet vooruitgegaan. Het maatschappelijk kapitaal was afgenomen door de waardevermindering, die ongeveer alle onroerende bezittingen hadden ondergaan; evenals ook de veestapel. Zowel de opbrengst van verkooping van gronden, huizen en erven, als de veeprijzen toonden dat met zekerheid aan. Maar ook uiterlijke kenteekenen van achteruitgang in welvaart vielen in het oog, wanneer men den toestand van vóór 25 jaren met den tegenwoordigen vergeleek. Vooral was dit 't geval ten aanzien van de woningen. „De solide en met fraai lof- en snijwerk versierde huizen met hunne kostbare idjoek daken”, meldde de Gouverneur, „worden hier meer en meer zeldzaam. Die uit vroegere jaren verdwijnen gaandeweg en hunne plaatsen worden aangevuld met getimmeren van goedkope, maar dan ook weinig duurzame houtsoorten, gedekt met atap en andere bladeren of ook soms met gegalvaniseerd ijzer, dat men alleen gebruikt, omdat men geen idjoek meer betalen kan; zoo als mij door de inlanders gezegd werd, toen ik hun daarnaar vroeg. Het verpanden van tot de harta poesaka behoorende preciosa's en sieraden komt veel meer voor, dan in vroegere jaren. De kleedingstoffen, die door den inlander gebruikt worden, zijn tegenwoordig ook van veel minder kwaliteit. Alleen goedkoopere soorten vinden nog aftrek. Het gebruik van echt gouddraad voor het borduren en versieren van kleedingstukken heeft bijna geheel opgehouden. Tegenwoordig behelpt men zich met het veel goedkoper, onrechte fabriekaat, dat men vroeger niet hebben wilde. Van de onroerende bezittingen zijn er tegenwoordig veel meer verpand en bezwaard, dan vroeger. Uit alles blijkt, dat de bevolking bezig is haar kapitaal in te teren en niet voldoende inkomsten heeft, om in hare behoeften, die in den laatsten tijd in sommige opzichten vermeerderd zijn, te voorzien.”

Na verder op den achteruitgang van de rijstcultuur in sommige streken te hebben gewezen, zegt de Gouverneur: „De vraag is m. i. gewettigd: of onder zulke omstandigheden de invoering van een geldelijke belasting uit een economisch standpunt wel een goede maatregel mag worden geacht? Ik meen van niet en geloof, dat het goede oogenblik voor die invoering nog niet gekomen is; dat daaraan moet vooraf gaan: eene verbetering van den economischen toestand van het land, enz.”

Zoo sprak de man, die van 1894/98 verantwoordelijk was voor den gang van zaken in het aan zijn beleid toevertrouwd gewest. Moet ook hem daarom, evenals der Regeering, die zijn raad opvolgde, werd gedaan, gebrek aan moed ten laste worden gelegd?

Het is niet de eerste maal, dat deze beschuldiging is uitgebracht, „pour besoin de cause.”

Er wordt verschillend geoordeeld over de waarde van het besluit van den Commissaris-Generaal van Ned.-Indië, van 11 Oct. 1833 n°. 310, en over het daartuit geboren Plakaat Pandjang, door den Raad van Ned.-Indië de meer gespecificeerde uiting er van tegenover de bevolking genoemd. (a)

Men heeft het daarbij geregeld gelijkgesteld met een gewoon bestuursvoorschrift, waarin de Regeering volkomen vrijheid had wijziging te brengen, omdat het niet het gevolg was van een contract met de bevolking en deze ook niet na de publicatie diër beginselen vrijwillig in onderwerping gekomen, maar eerst later door de kracht van wapenen ten onder gebracht was. Daarom werd gemeend, dat bedoeld besluit aan nuttige of noodzakelijke regelingen niet in den weg behoeft te staan.

Terecht is hiertegen aangevoerd, dat het Plakaat Pandjang wel is waar geen contract was, maar dan toch een plechtige belofte, des eigenlijks méér dan eene overeenkomst, en dat het slot diër publicatie luidde: Wij vermanen Ulieden, neemt de gestelde voorwaarden aan, komt die met getrouwheid na, zooals wij Ulieden de verzekering geven, dat daarin geene verandering zal worden gemaakt, zolang Gijlieden zelve daartoe geen aanleiding geeft. (b)

Men heeft ook beweerd, dat de bevolking wel aanleiding heeft gegeven om in de gestelde voorwaarden verandering te brengen, omdat zij niet voldaan heeft aan die, om groote uitbreiding te geven aan de peper- en koffiecultuur (c) Ook deze bewering is ongerechtvaardigd. Immers kon zij, vanaf het oogenblik der invoering van den verplichten aanplant, niet meer verantwoordelijk daarvoor worden gesteld; daar zij, in plaats van te kunnen planten, hoe en waar zij wilde, een lijdelijk werktuig werd in de handen

catapult op de vogeltjes en snuffelde in de keuken rond, of er ook iets te snoepen viel. Zoodra Selma zijn schelle stem hoorde of zijn magere gedaante gewaar werd, keek zij altijd instinctmatig onder alle meubels, want Cyril had de gewoonte om zijn witte muizen, tamme ganzen, eekhoorn-tjes en slangen in een der vertrekken te herbergen, terwijl hij zich luihuisshuis vermaakte. Zoo ontdekte zijn schoon-zuster op zekeren dag een biggetje in haar slaapkamer.

Van tijd tot tijd kwam de oude heer Jahans eens aan- loopen, op een dikken bamboe-stok geleund, en kon dan Selma vol goetdige bewondering stil aan zitten staren, hetgeen op derden wel een enigszins vreemden indruk moest maken; dikwijls bracht hij kleine geschenken voor haar mee, snuisterijen, waarover een klein kind opgetogen zou zijn geweest; en, ongevraagd, kreeg zij ook de bewuste Sandel- houten doos van Bibi Jahans in bewaring, wat, zonder dat zij dit besefte, wel het hoogste bewijs van eerbied en toe- genegenheid was, dat hij haar geven kon.

Irene, de jonggetrouwde, kwam vroeg in den morgen en laat in den namiddag bezoeken bij haar afleggen — midden op den dag sliep zij — en meestal vroeg zij dan het een of ander kleedingstuk, dat in haar smaak viel, als model ter leen. Selma kreeg ze wel trouw terug, maar meestal zóó ver- kreukeld en verknocd, dat ze bijna onherkenbaar waren; hiervan kreeg zij een duidelijke verklaring, toen Irene haar vertelde, dat haar tegenwoordige kleermaker zeer goed de kunst verstond ieder kleedingstuk na te maken, als hij het eerst helemaal uit mocht taren.

„Maar dan naait hij het later weer in elkander”, voegde zij er geruststellend bij, toen zij zag, hoe deze mededeeling Selma onthutste. Mevrouw Norman Jahans droeg niet alleen zelve deze indlandsche namaakfels der kleeders van mevrouw Vereker, doch gaf die patronen ook ter leen aan hare bloedverwanten en vrienden, waarvan het gevolg was, dat Selma voortdurend bespottelijke nabootsingen zag van haar smaakvolste japonnen, door allerlei Indo-Europeesche pronk-

In haar rapport over de koffiecultuur ter Sumatra's Westkust, zegt de Staatscommissie, benoemd bij Kon. besluit van 14 Oct. 1888, spottend hetzelfde van den Gouverneur van Sumatra's Westkust, die in een schrijven van 20 Jan. 1886 de invoering van eene geldelijke belasting eene zaak noemde, die ernstige overweging verdiende, daar hij niet geloofde, dat zij uitvoerbaar zou wezen, zonder verzet of volksverloop, zoo lang de arbeid nog aan banden lag (n.l. door het presteeren van heerendiensten) en er niet meer kapitaal in het land kwam.

Ook door deze commissie werd er op gewezen, dat Sumatra's Westkust ongelijk meer welvaart genoot dan b.v. Benkoelen en zelfs een beroep gedaan op den Resident Steinmetz, die acht jaren lang de Padangsche Bovenlanden bestuurd heeft en uitstekend met het volkskarakter bekend was. Deze had de belasting in geld bilijk en doelmatig, en de bezwaren daaraan verbonden niet onoverkomelijk geacht. „Hij zou de zaak wel aangedrufd hebben”, werd er schamper bijgevoegd.

De bilijkheid had de commissie echter tevens tot de erkensten moeten brengen, dat die Resident niet zijn „durven” in 1841 den opstand van Batipoe, zoo niet ge- provocceerd, dan toch daartoe bijgedragen heeft. Immers is het die Resident geweest, die in 1840 voor het eerst koffie-tuinen heeft laten aanleggen, „volgens voorschriften, welke op veeljarige ondervinding gegrond, op Java worden achtervolgd”, en die in 1844 tot de erkensten kwam, dat de bevolking „zonder juist onze verdrijving te hebben gewenscht, in 1841 nog getoond had, niet geheel en al goedschiks koffie te willen planten in geregelde tuinen.”

Nu zal niet worden ontkend, dat, wanneer men slechts durft, de geldelijke belasting thans ook wel kan worden ingevoerd, en mocht dit tot ongeregelde opstand leiden, deze, evengoed als de opstand van Batipoe in 1841, in bloed zal te smoren zijn, doch toegegeven moet dan toch worden, dat willekeur en geweld in de plaats zullen zijn getreden van overleg en overreding.

Even onjuist is de bewering, dat het Plakaat Pandjang niet geldt voor de bewoners van Padang, Priaman en de overige strandplaatsen, omdat art. 5, blijkens de duidelijke bewoordingen (waar staan die?) alleen de landbouwende bevolking op het oog heeft. — Zooals gezegd, is het plakaat gericht aan de volkeren der Boven- en Benedenlanden, zonder uitzondering (dus ook aan de niet landbouwende); terwijl het grootste deel der bevolking op de strandplaatsen toch ook niet landbouwende bestaat.

Wat echter de deur dicht doet, is de geschiedenis van het ontstaan van het besluit van 8 April 1853 No. 6, waartuit blijkt dat het besluit van 11 Oct. 1833 wel degelijk in zijn geheel toepasselijk wordt geacht op al de distrikten, die behooren tot het Gouvernement Sumatra's Westkust, dus ook op de distrikten, die later daaraan zijn toegevoegd. (g)

Afgescheiden van al het bovenstaande, mag men vragen of het, alles wel beschouwd, niet voldoende was om alleen het beginsel der politieke en huishoudelijke vrijheid bij het besluit van 8 April 1833 No. 6 van toepassing te verklaren op het geheele gebied van Sumatra's Westkust, en de na 1833 daarbij gekomen landstreek.

Wie toch zal beweren, dat men gerechtigd is bij, over en zonder eene bevolking, waaraan die rechten zijn verzekerd, maatregelen te treffen, die hare directe belangen raken?

Heeft art. 27 al. 2 van het Regeerings-Reglement daarentrent ook niet anders beslist door, op grond van die toegekende rechten, de bevolking van Sumatra's Westkust te rangschikken tot de zoodanige in Nederlandsch-Indië, waaraan het recht van zelfbestuur is verleend (h)? En eischt dat recht niet om, wanneer men deze of gene algemeene verordening, deze of gene organisatie, deze of gene bevoegdheid, wortelende in eene algemeene verordening, ook van kracht wil verklaren in dit Gewest op

der ambtenaren. Eindelijk is betoogd, dat art. 5 van het Plakaat Pandjang aan de invoering eener geldelijke belasting niet in den weg staat. (d) Was het beginsel — zoo beweerde men — vastgesteld bij het besluit van den Commissaris-Generaal van 11 Oct. 1833 No. 310, dat de bevolking der onderscheidene distrikten in het bezit werd gelaten van hare politieke en huishoudelijke rechten, bij het Gouvernements besluit van 8 April 1853 No. 6 verklaard van toepassing te zijn op het geheele gebied van Sumatra's Westkust, ook daar, waar ons bestuur eerst na de nitvaardiging van het besluit van 1833 gevestigd werd, dan was dit geschied om eenheid van stelsel te verkrijgen voor het geheele gewest, maar werd daarmee niet bedoeld de publicatie van 25 Oct. 1833 (het Plakaat Pandjang) te beschouwen als ook aan die bevolking gericht te zijn. Daarvoor was geen enkele aanleiding.

Bij deze redeneering is geen rekening gehouden met de instructie van den Gouverneur van Sumatra's Westkust, bekrachtigd bij het Gouvernements besluit van 6 Maart 1844 No. 12, volgens art. 3 waarvan die hoofd-ambtenaar zich in het bestuur der tot zijn gouvernement behorende landen te regelen had naar de beginselen, voorgeschreven bij het besluit van 11 Oct. 1833 en de daarmee overeenstemmende aanschrijvingen, dus ook naar het Plakaat Pandjang. (e)

De bewering, dat het Plakaat Pandjang niet toepasselijk is op de Residentie Tapanoei, is daarom onjuist; nog daargelaten, dat het plakaat gericht was aan de volkeren der Boven- en Benedenlanden en dat de kuststrook be- noorden Padang, van de Massang af tot en met Baros, die voor zoo ver zij in handen der Engelschen is geweest, door deze aan ons in 1825 werd teruggegeven, als eene afdeling aan de Residentie Padang was toegevoegd (f), dus in 1833 gerekend werd tot de Padangsche Beneden- landen te behooren.

Even onjuist is de bewering, dat het Plakaat Pandjang niet geldt voor de bewoners van Padang, Priaman en de overige strandplaatsen, omdat art. 5, blijkens de duidelijke bewoordingen (waar staan die?) alleen de landbouwende bevolking op het oog heeft. — Zooals gezegd, is het plakaat gericht aan de volkeren der Boven- en Beneden- landen, zonder uitzondering (dus ook aan de niet land- bouwende); terwijl het grootste deel der bevolking op de strandplaatsen toch ook niet landbouwende bestaat.

Wat echter de deur dicht doet, is de geschiedenis van het ontstaan van het besluit van 8 April 1853 No. 6, waartuit blijkt dat het besluit van 11 Oct. 1833 wel degelijk in zijn geheel toepasselijk wordt geacht op al de distrikten, die behooren tot het Gouvernement Sumatra's Westkust, dus ook op de distrikten, die later daaraan zijn toegevoegd. (g)

Afgescheiden van al het bovenstaande, mag men vragen of het, alles wel beschouwd, niet voldoende was om alleen het beginsel der politieke en huishoudelijke vrijheid bij het besluit van 8 April 1833 No. 6 van toepassing te verklaren op het geheele gebied van Sumatra's Westkust, en de na 1833 daarbij gekomen landstreek.

Wie toch zal beweren, dat men gerechtigd is bij, over en zonder eene bevolking, waaraan die rechten zijn verzekerd, maatregelen te treffen, die hare directe belangen raken?

Heeft art. 27 al. 2 van het Regeerings-Reglement daarentrent ook niet anders beslist door, op grond van die toegekende rechten, de bevolking van Sumatra's Westkust te rangschikken tot de zoodanige in Nederlandsch-Indië, waaraan het recht van zelfbestuur is verleend (h)? En eischt dat recht niet om, wanneer men deze of gene algemeene verordening, deze of gene organisatie, deze of gene bevoegdheid, wortelende in eene algemeene verordening, ook van kracht wil verklaren in dit Gewest op

zuchtige vrouwen gedragen. Irene had een heimelijke hoop, dat Selma haar eens mee naar de „Club” zou nemen, en was daarom vooral overdreven lief tegen haar; zij kon dan ook hare groote teleurstelling niet verbergen, toen zij vernam, dat Selma er niet eens lid van was.

„Wil je geen lid van de „Club” worden?” vroeg zij, ten hoogste verwonderd, want „in de Club te zijn” is voor een Indo-Europeesche het toppunt van maatschappelijke heerlijkheid; zoo iets als in de koninklijke tribune te zitten bij de wedrennen te Ascot. „Maar waarom dan niet?”

„Ik heb er geen lust in,” zeide Selma kortweg. Deze had zich voorgenomen de Praggur-wereld te vermijden. Zij wenschte zich niet bloot te stellen aan den kans om opzettelijk, onwillekeurig, denkbeeldig of anderszins veronachtzaamd te worden. De meeste notabelen brachten haar een bezoek, hetzij uit nieuwsgierigheid, hetzij uit beleefdheid, en zij maakte die visites terug, 's avonds als zij zeker was niemand thuis te vinden. Zij bedankte voor alle uitnodigingen en gaf daardoor aan iedereen te kennen, dat zij aan zichzelf overgelaten wenschte te worden. Mevrouw Goring en mevrouw Watson zag zij dikwijls en zij verveelde zich nooit, want zij vond geen bezigheid. Zij had een piano uit Engeland medegebracht, bestelde wekelijks boeken uit Calcutta, waaronder ook de beste tijdschriften en illustraties, en nam de opvoeding der kleine Violet op zich, want ofschoon mevrouw Christian er altijd over sprak om haar naar school te zenden, kwam zij nooit verder dan dit plan. Onder Selma's leiding maakte het, boven haar leeftijd bevattelijke kind snelle vooruitgang in het lezen en schrijven, toonde veel aanleg voor muziek en teekenen, en zorgde er voor, dat niet alleen haar gezicht en handen, maar zooveel mogelijk ook haar kleeren schoon bleven. Bij al deze bezigheden kon Selma nog tijd vinden om, door mevrouw Watson ingelicht, de talrijke Indo-Europeesche kolonie, met hare vele hulpbehoevenden, bij te staan. Het was afschuwelijk om aan te zien, welk een armzalig leven de zeer behoefte

FEUILLETON.

De Hechtste Band.

Naar den Engelsch-Indischen roman van ALICE PERRIN, door N. v. Z.

Hoofdstuk XV.

Een week later was Selma in haar eigen huis. Mevrouw Goring had haar geholpen fatsoenlijke bedienden te huren, en zeepelen voor haar provisiekamer te doen, al haar huwelijks- zaken uit te pakken en goeden raad gegeven aangaande de kleinigheden waarvan een nieuweling anders zoo lastig op de hoogte komt en die toch grootendeels de gezelligheid van het engelsch-indische leven. Mevrouw Christiane woude zich wel enigszins tekort gedaan door hetgeen Selma „hemocizucht” van Mevrouw Goring noemde; zij besefte al te zeer, dat zij in dezer tegenwoordigheid de mindere en uit vrees voor eene ontmoeting, kwam zij met haar schoondochter minder bezoeken, dan zij zou wenschen. Intusschen liet zij Selma belegeren door een heir van aspirant-bedienden, die zich zoolang op de erf schuilhielden, totdat zij zich buiten vertoonden en daarbij hunne getuigschriften verzoeken om plaatsing, en eenmaal te komen gaf, dat zij zich reeds van het noodige dienst- personeel voorzien had, merkte Mevrouw Christiane dien- stende uit de opper-knecht van de Goring bezig was een fortuin uit het huishouden der Verekers, want zij wist zeker, dat al die bedienden, die Selma kreeg, op de een of andere wijze aan hem verwant waren.

„Waarlijk zijn ze dat”, zeide mevrouw Goring, toen Selma haar lachend die opmerking mededeelde, „iedere in- dener tracht altijd zijn eigen verwanten te bevoordeelen, maar

verwacht dan van hen daarvoor ook een belooning. Mijn oude knecht is echter van zeer fatsoenlijke familie, en daarom heb ik juist hem gevraagd bedienden voor je te zoeken. Ik denk niet, dat hij je er ooit in zou laten loopen. Hierbij heb je ten minste eenige zekerheid, doch als je de menschen genomen had, die mevrouw Christiane je toezond, en die waarschijnlijk niet dankbaarheid voor de plaatsing haar een deel van hun loon hadden af te staan, dan zou je in allerlei moeilijkheden geraakt zijn, want dat zijn geen goede bedienden in een heerenhuis.”

Nu begreep Selma ook, waarom haar schoonmoeder er zoo bijzonder op gesteld was, dat zij dezelfde leveranciers zou nemen als de familie Christiane, een bakker, die kleine, onoogelijke broodjes en slechte beschoot bracht en bijna niet het erf af te krijgen was; een banketbakker, die met groeten trots allerlei gebakjes van cocoonoot en inlandsche suiker uit een viezen tuommel te voorschijn haalde; een mohame- daanschen slager met een zeer ongunstig uiterlijk, die vanzige stukken schapenvleesch te koop bood. Half naakte inlanders kwamen met groote manden vol fruit en groenten op het hoofd, zeggende, dat zij door mevrouw Christiane waren ge- zonden. Een inlandsche kleermaker zette zich in een hoek van de voorgalerij neder, bewerdende, dat de apothekers- familie hem verzekerd had, dat hij hier dadelijk aan het werk gezet zou worden.

Het gelukte Selma ten laatste om een einde te maken aan dezen overlast, zonder haar schoonmoeder al te zeer te grieven, maar toch werd zij door allerlei hinderlijkheden er onophoudelijk aan herinnerd, dat de Christians haren naast- betrekkingen waren. Cyril, die weer geheel hersteld was, sleet al zijn vrijen tijd op het erf der Verekers. Hij stond uren- lang te kijken bij de werklieden, die bezig waren de stallen en bijgebouwen te herstellen en hinderde hen dikwijls bij hun werk; hij volgde den tuimman bij het aanleggen van bloem- en groente-bedden en nam de helft van het zaad weg; hij hield allerlei onnutte praatjes met de bedienden, schoot met een

de inheemsche bevolking, de toepasselijkheid er van eerst bedongen wordt. En zal die toepasselijkheid niet alleen eerst dan bestaanbaar worden geacht met het door ons geëerbiedigd zelfbestuur, wanneer de zelfbesturende hoofden in dat beding toestemmen? (i)

Slechts wanneer zelfbestuur een hollie phraze, wat het tot dusver maar al te zeer is geweest.

Want al moge zijn bewerd (k):

I. van het koffiemonopolie, dat reeds in 1844 de hoofden bij Stemmetz op dergelijke regelingen (als in 1847 door Michiels getroffen werden) aandroegen en dat deze voor de invoering behoorlijk met de hoofden deed bespreken;

II. van de invoering van het rechtswezen, dat daartoe vooraf de instemming der bevolking verkregen was. Daartegenover staat het oordeel van anderen, die het bestuur verwijten: slechts de bezoldigde hoofden te raadplegen en elke moefakat (beraadslaging) met dezen alléén comédie noemen, waarbij de overheerscher zijn wenschen doet kennen en iedere concessie door den overwonnenen gedaan, uitloopt op beperking zijner rechten en versterking van de positie der hoofden en van het Nederlandsch gezag. (l)

Het zijn dus niet enkel de bezoldigde, door ons aangestelde hoofden, die gehoord dienen te worden en wier instemming noodig is bij het vaststellen van bepalingen de bevolking betreffende, maar het zijn speciaal de volkshoofden. Dit wordt in den laatsten tijd meer ingezien, zooals gebleken is uit de met den Minister van Koloniën in 1895 gevoerde correspondentie over de drie hierboven uitvoerig besproken maatregelen. Ware eveneens gedacht en gehandeld bij de invoering der nieuwe rechtsregeling in 1874 en bij de daarvoor gehouden vergaderingen, de veranderingen en aanvullingen, welke deze in de laatste jaren heeft ondergaan, zouden waarschijnlijk niet noodig zijn geweest.

Wordt dit toegegeven, dan zal ook worden erkend, hoe noodig het is, dat het standpunt der volkshoofden wettelijk wordt geregeld, in dier voege, dat zij als representanten der bevolking, die in het bezit van hare staatkundige en huishoudelijke rechten is gelaten, geraadpleegd moeten worden over de vaststelling van alle algemeene verordeningen haar betreffende, en de afkondiging daarvan voortaan niet meer zal mogen geschieden, zonder dat daarin van hare instemming blijkt uit de formule der verordening.

En daartoe zal zeker mede willen werken het anti-revolutionaire kabinet, dat immers in art. 18 van haar algemeen program schreef:

„dat de baatzuchtige neiging van onze staatkunde, om de koloniën voor de kas van den Staat of van particulieren te exploiteeren, dient plaats te maken voor een staatkunde van zedelijke verplichting.

Die wettelijke regeling van het standpunt der volkshoofden is des te meer noodig, nu de invoering eener directe belasting der bevolking van Sumatra's Westkust als het zwaard van Democles boven het hoofd hangt en gepaard dreigt te gaan met eene nieuwe schending van het recht van zelfbestuur, welke in den Indischen Gids verdedigd wordt met stellingen als deze:

„Geen wetgever mag zich in het onbepaalde de handen binden, en daarmede vooruitloopen op wat komende tijden en veranderde omstandigheden noodzakelijk kunnen maken.

„Hierom alléén reeds kan een verstandig bestuur zich gerechtigd achten in het algemeen belang dergelijke, al vooruitgaand belemmerende bepalingen op te heffen, *al of niet met instemming der bevolking.*”

Het cynische van deze overweging nog daargelaten, moet men zich verwonderen over de weinige kennis van staatsrecht aan den dag gelegd door „mir nichts, dir nichts,” wettelijke, neen grondwettelijke bepalingen door het bestuur (de Regeering zal wel bedoeld zijn) te willen laten opheffen, — en dat op grond van welke overweging nog wel?

Nu is wel aan te nemen, dat de schrijver van „Koffie-cultuur en belasting ter Sumatra's Westkust”, opgenomen in de November en December nummers van den Indischen Gids van 1904, niet geweten heeft, dat de bevolking van Sumatra's Westkust behoort tot die bedoeld bij art. 27 al. 2 van het Regeerings-Reglement, aan welke het recht van zelfbestuur is gelaten, toch blijft zijn denkbeeld om het bestuur wettelijke bepalingen te laten opheffen een misgreep, die over de waarde van zijn betoog te denken geeft.

Daar intusschen wordt beweerd, dat vast besloten is tot invoering van directe belasting, verdient het wellicht aanbeveling er op te wijzen, dat eene algemeene verordening, die het recht van zelfbestuur aantast of daartegen indruischt op Sumatra's Westkust, waar aan de inheemsche bevolking, dat recht is geschonken, niet toepasselijk zijn kan, omdat zij met dat recht onbestaanbaar is. Wordt zij nu toch gemaakt en toegepast, dan moge wel eens in overweging genomen worden de vraag: of daardoor geene strafbare handeling gepleegd wordt in den zin van art. 28e Regeerings-Reglement. Want dan is eene beschikking genomen en zijn bevelen gegeven, waardoor geweten kon of moest worden, dat de bepaling van artikel 27 al. 2 van dat reglement wordt geschonden. H. E. PRINS.

(a) Advies van 9 Januari 1891. Zie bijlage TII van het koloniaal verslag van dat jaar.

(b) E. B. Kielstra. De koffie-cultuur ter Sumatra's Westkust. Ind. Gids 1888. Oct. afl. bl. 479.

(c) Rapport Staats-commissie 1888 bl. 140.

(d) Advies raad van N. I. bijl. TII koloniaal verslag 1891 bl. 20.

Indo's leidden; de slordigheid, onkunde, werkeloosheid en dikwijls zoo betreurenswaardige onzindelijkheid, waarin zij verkeerden! Ruimschoots deelde zij hun van haar genegenheid, geld, tijd en raad mede. Soms werd zij door dankbaarheid en pogingen tot beterschap beloofd, meestal echter waren valsche schaamt en gebrek aan geestkracht en doorzettingsvermogen onoverkomelijke hindernissen; d'waars trots op hun weinige Europeesch bloed, was, in stede van een aandrang om zich op te heffen, juist een voorwendsel tot hun belachelijken afkeer om iets te doen, dat ook maar eenigszins voor handenarbeid zou kunnen worden gehouden en soms tevens oorzaak van achterdocht — hetgeen zeer Selma's lachlust zou opzwekt hebben, als het niet zoo dikwijls tot wanhopig wondens toe haar geduld had uitgeput.

Paul was er onbewust van, dat zijn vrouw zulk een teruggetrokken leven leidde, en zij zelve vertelde het hem niet. Hij ging in zijn werk op en had 't erg druk; bijna den geheelen dag moest hij in de buurt van het fort zijn, om toebereidselen te maken voor de aanstaande feestelijkheden. In zijn vrijen tijd nam hij van een geleerden in booring les in de landstaal, ofschoon hij wonderbaarlijk spoedig zoo vloeiend hindostansche leerde spreken, alsof hij altijd in het land geweest was. Selma luisterde met de grootste aandacht naar al zijn verhalen en uitleggingen, zij stelde belang in zijn arbeid, en dikwijls ging zij 's morgens of 's avonds met hem mede naar den rivieroever, hoewel het langzamerhand vermeerderend aantal pelgrims en heiligen geen de minste aantrekkelijkheid voor haar had. Zij vond het veel prettiger, als Paul met haar naar het engelsche kerkhof reed, waar zij een kruis hadden doen oprichten ter nagedachtenis van zijn vader, of als hij haar afzette bij een oude, begroefde ingangspoort van een tuind, niet ver van den stroom, — vroeger het uitspanningsoord van een mongoolschen keizer, — waar zij in den schaduw van groote boomen een groep mooie praalgraven kon bewonderen. Zij genoot van de onverstoorde

(e) zie „Sumatra's Westkust” van 1836—1840, door E. B. Kielstra in de Bijdragen tot de Taal- Land- en Volkenkunde van N. I. Deel XXXIX bl. 334 e. v.

(f) Resolutie 20 December 1825 N°. 18. Zie Bijdragen tot de Taal- Land- en Volkenkunde N. I. Deel XLIV der geheele reeks bl. 563.

(g) Toelichting tot de alg. verordeningen tot regeling van het rechtswezen in het Gouvernement Sumatra's Westkust van Mr. T. H. der Kinderen.

(h) Handelingen der Regeering en der Staten Generaal betreffende Regs. Regl. van Keuchenius, 2e deel, bl. 271 en 494.

(i) Mr. C. W. Margadant „Het Regeerings Reglement van N. I. toegelicht bl. 170 Deel I.

(k) „De koffie-cultuur ter Westkust van Sumatra” in de 10e jaargang van de Ind. Gids op bl. 1480.

(l) „Eenige beschouwingen omtrent de oorzaken van den achteruitgang van de Koffie-cultuur ter Sumatra's Westkust enz.” van Mr. J. v. Bosse.

Week-Overzicht.

Door de ministers van financiën en van koloniën is in de afgelopen week een wetsontwerp ahangig gemaakt, strekkende om de regeering te machtigen uitvoering te geven aan het, bij de behandeling van de indische begroting aangekondigd voornemen om tot consolidatie van de loopende vlottende schuld eene leening aan te gaan, ten laste van den Staat.

Van deze machtiging zal geen gebruik worden gemaakt, indien onverhoopt de toestand der geldmarkt, ten gevolge van verwickelingen in het buitenland of om andere redenen, de uitgifte onraadzaam mocht maken.

De leening wordt voorgesteld van een bedrag van 40 miljoen gulden, overeenkomende met het voorschot uit 's rijks kas aan de geldmiddelen van Indië op den 1en April a. s., het tijdstip waarop zoo ongeveer het provendu der uitgegeven leening, waarvan 25 miljoen tegen 3 pct. aan het publiek zullen worden aangeboden, terwijl de rijkspostspaarkas eene inschrijving ad 15 miljoen reëel ten haren name in 3 pct. Grootboek zal verkrijgen.

Uit de memorie van toelichting blijkt nog, dat de regeering nog steeds waarde hecht aan den, door sommigen geopperden twijfel aan de juridische mogelijkheid om door Indië eene leening op eigen naam te doen afsluiten.

Decentralisatie, van boven af te beginnen, en we hebben met al dat juridisch en ander gedoe niet meer te maken, die sta-in-den-weg's voor Indië's ontwikkeling.

Blijks het verslag der Algemeene Rekenkamer over 1903 is tusschen dat college en den minister van koloniën eene gedachtenwisseling gevoerd over vroeger aangekondigde indiening van nieuwe wetsontwerpen tot regeling van de wijze van beheer en verantwoording van de geldmiddelen der West-Indische Koloniën. De minister heeft medegedeeld, dat hij hoopt, dat spoedig tot de invoering van een geregelde controle op de geldmiddelen der West-Indische Koloniën kan worden overgegaan.

Tot bereiking van dit doel zijn de gereed gemaakte wetsontwerpen, voor zooveel noodig, overeenkomstig de opmerkingen der Rekenkamer, gewijzigd en aangevuld, om advies aan de gouverneurs van Suriname en Curaçao toegezonden, met verzoek, om tevens de noodige voorstellen te ontwerpen, om te zijner tijd aan de wet in de koloniën een behoorlijke uitvoering te verzekeren.

Typisch dat onder-onsje bij de behandeling van hoofdstuk X der Staatsbegroting in de Eerste Kamer tusschen den minister van koloniën en den heer Scholten, waartoe de Overzicht-schrijver van het *Vaderland* 't volgende opmerkte:

Bij koloniën geen discussie; dat de heer Scholten den Minister een gesloten couvert overreikte met een beëindiging van dezen afgevaardigde over de koffieprijzen, in verband met de veilingskosten der Handelsmaatschappij en dat de Minister een woord sprak van vriendelijken dank, had van een discussie niets; zelfs den inhoud der enveloppe kent noch de Kamer, noch de pers, kennen de heeren Scholten en Idenburg alleen.

Een vriendelijk lesje voor den minister, ten vervolge op 't consignatie-debat?

Z. K. H. de Prins is voornemens op 27 Februari a. s. bij te wonen de lezing in de Vereniging ter beoefening van de krijgswetenschap, te houden door den gep. majoor van het O. I. leger Nypels over: De oorlogsgebruiken in den strijd tegen minder beschaafden.

Uit de pers. Een blanco-rubriek hadden we haast geschreven, maar zoover is 't gelukkig toch nog niet, dat de moederlandsche pers 'n leeuwenverbond slaat, om ons voor ons overzicht 'n keul te stoven. De *Nieuwe Rott.* gaf, ten minste nog aan 'n inzender de gelegenheid om den minister van koloniën den gemeedelijken raad te geven, voortaan bij oproeping van sollicitanten voor 'n predikantsplaats in Indië daarbij te vermelden dat de „modernen” feitelijk van die sollicitatie zijn uitgesloten niet door de adviezen der betrekkelijke commissie, welke niettegenstaande hare orthodoxe sympathieën, naar inzonder zekere meende te weten, ook „modernen” had aanbevolen, doch door de ministeriële beschikking, waarbij voor zoover het „modernen” gold met die adviezen geen rekening zou zijn gehouden.

Verder werd, ook al weer 'n ingezonden stuk, in het *Vaderland* van den 9den dezer een artikel aangevangen over, „Bezuiniging ten koste der weerbaarheid onzer koloniën.”

rust, die hier heerschte, — een groote tegenstelling met de steeds drukkender krioelende menschenmassa aan den rivieroever! — en keek altijd met welgevallen naar het arabische opschrift van het voornaamste monument, waarvan haar de betekenis door een medebewonderaar was uitgelegd: „Zijn machtige ziel beslaat den geheelen voorhof van het Paradijs.”

En dan wenschte zij heimelijk, dat Paul's onderzoekingsgeest zich aangetrokken had gevoeld tot de napeuren van den Mohamedaanschen godsdienst, in plaats van tot de geheimenissen van het Hindoe-geloof. Het Mohamedanisme leek haar veel praktischer, krachtiger, duidelijker, eenvoudiger en beter berekend voor de dagelijkse noden van het leven. Zij kon zich niet begrijpen, waarom hij zich juist zoo bejverde, om, door onderzoek en navraag, het ongelooft ingewikkelde der Hindoe-belijdenissen en eerediensten uit te vorsch; waarom hij zoo zeer verlangde naar meer beschikbare tijd, zoodra de feestelijkheid zou zijn afgelopen, om dan zijn studien van het sanskrit, te hervatten waaraan hij reeds te Oxford begonnen was en die, naar hij zeide, de enig ware sleutel tot die geheimenissen was. Soms be kroop haar de vrees, dat zij hem in zijn innerlijk leven en zijne gedachten niet zou kunnen volgen. Hij hield meer dan ooit van haar; zij wist, dat hij haar hartstoechtelijk dankbaar was, dat zij uit eigen beweging te Pragnur wilde blijven; hij gaf haar geheel de vrije hand in alle geldelijke gelegenheden en zij kon merken, dat het een groote verlichting voor hem was te zien, dat zij schijnbaar zeer tevreden met haar tegenwoordig leven was. Maar zij was er zich ook wel van bewust, dat haar gebrek aan belangstelling voor dit land met zijn eeuwen-oude geschiedenis, en haar onverschilligheid, of eigenlijk haar afkeer van de Inlanders hem verbaasde en bedroefde; eens op een morgen, terwijl zij hem tot de poort uitgeleide deed, toen hij naar zijn werk ging, was hij zelfs driftig geworden, omdat zij, tegen de zon in den weg

De schrijver wijst op de herhaalde tekorten bij de uitzending van suppletie-troepen voor het indisch leger in de laatste jaren, waardoor het overwicht van het Europeesch element tegenover de soldaten van verschillende inlandse nationaliteiten dreigt verloren te gaan.

Schrijver acht 't ook noodig te waarschuwen het kleuringen-element als surrogaat te aan schenden: „Men roep zich het jaartal 1722 en den naam Pieter Elberfeld slechts in het geheugen om dit te vermelden.”

Ook 'n pleidooi! Met evenveel of beter gezegd even weinig recht zo men kunnen aanvoeren: „Neem toch vooral geen Nederlanders voor de werving aan. Men roep zich slechts den Atjeh-oorlog en de namen van Cohen, Vriezenkolk, Boonacker e. a. m. in het geheugen enz.”

Schrijver acht bezuinigingen mogelijk, daarbij wijzende op de 9 gepensioneerde administratie-kolonels, die ten laste van de koloniale geldmiddelen komen tegenover den eenigen actief-dienenden titularis, maar vraakt de bezuinigingen welke tot vermindering van het Europeesch element in het leger moeten leiden. Zijn raad betreffende de werving luidt aldus:

„Verdubbel het handgeld en neem de ongepaste bekibbelingen, die tot ontevredenheid aanleiding kunnen geven weg; want door reëngagements-toeneming van reeds dienenden en geacclimatiseerden, die bovendien versch aangevoerde suppletietroepen zooveel de overde waarde bezitten, zou men groot voordeel behalen; men zou er o. m. ook passagekosten door besparen. Maar nog eens, men bekibbele niet op het allernoodzakelijkste; en dat geschiedt maar al te zeer; daarover later.”

't Artikel wordt in 't *Vaderland* van 14 dezer vervolgd: hierover de volgende week.

In het reeds aangehaalde avondblad van 't *Vaderland* van 9 Februari nog een ander ingezonden stuk op Indië betrekking hebbende; J. H. heeft het over de verkiezings-drukke en het daarbij geheel vergeten, dat de Tweede Kamer ook over de Indische belangen de beslissende stem heeft. In het laatste uitgekomen nummer van den *Controleur* schreef Blanda een hoofdartikel over de aanstaande verkiezingen.

Indisch Genootschap.

Eene zeer belangrijke voordracht was, die door den controleur R. A. KERN verleden Dinsdag in het Indisch Genootschap te 's Gravenhage gehouden. Spr. had die genoemd „regeeringsinmenging in Ned.-Indië” en had hiermede speciaal op het oog de med- en den vorm der inmenging van de Regeering ten bate van den inlander op Java in de bijzondere omstandigheden, waarin deze thans verkeert.

Een historisch overzicht gevende van hetgeen in vroegere jaren de bemoeienis der Regeering met het wel en wee van den inlander was geweest, kwam hij tot de conclusie, dat men zich daarvoor niet veel had aangetrokken, maar gelet op de toenmalige omstandigheden moet men dit toeschrijven aan plichtsverzuim, doch hoogstens beschouwen als gebrek aan doorzicht.

Gelet op den hoogst ernstigen toestand van economischen achteruitgang staat het echter vast, dat de inlander thans moet geholpen worden en blijft, wat de toepassing der aan te wenden middelen betreft alleen de vraag over: wat in de praktijk de beste maat en de beste vorm voor de regeeringsinmenging met het individueele leven van den inlander zijn moet?

Bij sommigen bestaat de meening, dat de Javanen is een willoos individu, dat slechts door dwang is vooruit te helpen. Die meening achtte Spreker hoogst onjuist en hoogst gevaarlijk en hij wenschte daarom aan te toonen:

1°. dat de inlander niet het vermogen mist zichzelf te ontwikkelen.

2°. dat een dwangstelsel op misrekening zou uitloopen.

3°. dat de staatsinmenging steeds, meer en meer het karakter van vrije staatsinmenging dient aan te nemen.

4°. dat deze dan zeer zeker de economische opheffing der bevolking zal ten gevolge hebben.

Zeer belangwekkend was hetgeen Spreker, gegrond zooveel op studie en overdenking, als op eigen ondervinding aanvoerde om zijne vier stellingen te verdedigen en Mr. van Deventer had het volste recht toen hij bij het debat zijne vreugde er over te kennen gaf, dat hier iemand was gekomen, kersversch uit Indië, om ons de denkbeelden te doen kennen, die gelukkig! thans daár den boventoon voeren. Hij protesteerde echter tegen de vergeelijking van het verzuim, dat in vroegere jaren had plaats gehad, want juist het heldere inzicht dat dat verzuim moet er thans toe leiden om met eigen opoffering krachtig in te grijpen tot herstel.

Ook overigens was het gevoerde debat zeer belangrijk omdat de mate van „zaacht dwang” die bij het invoeren van verbeteringen „geoorloofd” zoude zijn een der hoofdpunten er van uitmaakte. Duidelijk was het blijkbaar dat van het ingewortelde denkbeeld van den „kinderlijken en onbenulligen Javanen,” dat de inlander voor zooveel gevaarlijk had verklaard, ook zelfs de meest vooruitstrevenden niet geheel waren vrij gebleven.

Een tweede hoogst belangrijk punt, waarover de discussie liep was de vraag of voor de noodige regeeringsinmenging aan uitbreiding van het Europeesch bestur of aan verbetering van het Inlandsch de voorkeur moest worden gegeven. Met recht wees de oud-resident van Santen er op, dat thans nog op het Inlandsch bestuurs-element niet te veel mag worden gerekend, maar niet even veel recht werd daartegen aangevoerd, dat onder de meer ontwikkelde Javanen, thans inlandse hoofden worden gevonden, die wat karakter en praktische be-

kwaamheid voor hun ambt betreft, bij den Europeeschen ambtenaar niet achterstaan. En het getal dier meer ontwikkelde, neemt jaar op jaar toe, terwijl de Regeering, niet gebonden door opvolging of hooge titels, van dit opkomend geslacht partij kan trekken.

Wij kunnen het Europeesch bestuur nu nog niet missen, maar de toekomst moet zijn: Indië bestuurd door inlanders onder Europeesch toezicht. Met deze o. i. juiste opmerking van den heer Kielstra, sluiten wij ons kort verslag der samenkomst.

Vereeniging „Moederland en Koloniën”

Rectificatiën.

Door den heer P. C. Hoynck van Papendrecht wordt vermeend, dat het verslag der discussie na de lezing van den heer Martijn (K. W. n°. 48) zijn oordeel over de Kamer van Koophandel te Singapore en hare houding bij het uitbrengen van advies over de nieuwe havenplannen aldaar, wat al te scherp weergeeft.

Door den heer Hoynck is noch bedoeld noch gezegd, dat genoemde Kamer zich zoo *gecompromitteerd* hebben. Indien zijne woorden dien indruk op verslaggever en anderen mochten hebben gemaakt, acht hij het wenschelijk zijn beoelting te verduidelijken.

De heer H. v. P. heeft alleen in het licht stellen de moeilijkheid om van een Kamer van Koophandel, samengesteld uit vrijwillig toegetreden leden, die een bijdrage betalen, onder alle omstandigheden te verkrijgen dat zij alle hun voorgedragde, quaesties à fond behandelen. Bij keuzen of van bestuurswege benoemde leden hebben deze door het aannemen van de keuze of van de benoeming zekere *verplichtingen* op zich genomen, terwijl bij de leden der Kamer in de *Straits-Settlements* meer hunne rechten op den voorgrond treden.

Spreker heeft geen blaam op de Kamer van Koophandel te Singapore willen werpen, maar alleen de gebreken van het aldaar gebruikelijk *stelsel van benoeming* der leden willen doen uitkomen, in de hoop daardoor aanwezigden den indruk te vestigen, dat de vraag welk systeem de voorkeur verdient, nog voor overweging vatbaar is.

Voor den Handel is het ongetwijfeld van groot belang, dat hierop nog eens de aandacht gevestigd wordt.

Ook door den heer W. C. B. Wintgens wordt eene verandering in het verslag van het door ZED. gesproken gevraagd.

1°. kleine vaartuigen worden ter Oostkust in het geheel niet meer met kosten voor uitklaring belast;

2°. de plaatsvervangende ingenieurs van het Stoomwezen worden aangevangen in havenplaatsen van eenige beteekenis, waar keuringscommissien zijn, en benoemd uit de leden der commissien. Hierbij worden bedoeld de keuringen van stoomschepen voor passagiersvervoer, niet de keuringen van den stoomketels alleen. De heer Martijn heeft gelijk met zijn opmerking dat er slechts één ingeniëur hiervoor te Medan is gevestigd;

3°. de verbeteringen van de haven te Langsar zijn nog niet daadwerkelijk, maar slechts op papier.

Oost-Indische berichten.

Twee telegrammen uit Batavia, door de *N. Rott.* O. van haren correspondent ontvangen; houden in, dat het Resident Brugman gelukt is zonder bloedvergieten den Bonischen Prins Patana te arresteren, en dat tot Gouverneur van Sumatra's Westkust werd benoemd, de heer Heckler resident van Tinor.

Voor de eerste tijding is eene zeer gewichtige, omdat zij doet veronderstellen, dat de gevangening heeft plaats gehad, zoal niet met medewerking, dan toch zonder verzet van het volk, in welk geval de moeielijkheden met het rijk Boni tot eene goede oplossing zullen kunnen worden gebracht zonder het daarheen zenden van een militaire expeditie.

Het tweede bericht wijst op den invoer van directe belasting ter Sumatra's westkust, want de heer H. diende als assistent-resident onder den Gouverneur van Heats op Atjeh en staat vooral bekend als een doortastend man. Nog kort geleden bewees hij op Flores en Andonara dit te zijn en werd daarvoor beloofd met de Militaire Willemsorde.

Met den oud-Resident H. E. Prins (zie zijn artikel in dit nummer) van meening, dat doortastendheid alléén voor de goede regeling der zaken in de Padangsche Bovenlanden niet voldoende is, hopen en vertrouwen wij, dat politiek beleid den nieuwen Gouverneur van het gebied, naast de militaire, ook eene aan verdiensteelijken vredesmannen toekomende onderscheiding zal doen verdienen.

De gouverneur-generaal acht het, volgens de *Javanen* niet wenschelijk over te gaan tot de oprichting van een *tamme stoeterij te Padalarang*. Dit bericht werd in 't laatst van het vorige jaar bekend. De gelden voor de oprichting waren reeds toegestaan en men was reeds zoo goed als geheel gereed met de oprichting, toen de gouverneur-generaal te kennen gaf dat hij voornemens is met den minister van koloniën in overleg te treden om van dien maatregel af te zien.

Het blad zou 't ten zeerste betreuen, wanneer het waarlijk zoover kwam en vrees dat de landvoogd ten deze onvoldoende is voorgelicht. Het niet volkomen be-

dat al lang geleden! Zij had een gevoel, alsof zij sedert dien morgen een heel menschenleven had doorgemaakt. Nu hielden er keurig, heldere gordijnen voor al die ramen en deuren, door een fraai gesneden schutsel werd de lichte van het vertrek gebroken, en een sierlijk geborduurd gordijn scheidde de eetkamer af. Er waren boeken, plantensuistertijen, een schrijftafel met zilver montuur, een kleine rustbank met gekleurde zijden kussens, ook bloemen, teekeningen en foto's — achteloos neemt zij een doekje op en bekijkt die toen opletend.

Het was een portret, in der tijd door haar vader, die uit liefheerlij wel eens fotografeerde, gemaakt, van den heer Jardine, in rijkdom naast zijn paard staand, met de zwart onder zijn arm, zijn lievelingshond aan zijn voeten liggend, en naar hem opkijkend. Selma verbeelde zich haast, dat zij den hond zag kwispelstaarten, en opeens kwam haar een tafereel voor den geest, van een paardenstal, waar een heldere zonnestraal vol wemelende stofwolken inviel. Zij hoorde het gesnuffel en gepiep van jonge hondjes, die het stroo krabbeelden, en luisterde weer naar Bob's mannelijke stem, die haar vroeg zij vrouw te willen worden. Het een hardsen slag en een onderdrukten snik, wierp zij het portret neer en vluchtte naar hare slaapkamer. Ook hier kon zij niet alleen blijven met hare gedachten, zette met bevestigde vingers haar met netelode overdekte hoed op, nam haar zonnenscherm en ging een bezoek brengen bij mevrouw Watson. Zij had een goed voorwendsel hiertoe, want zij was juist van plan om de zendingenvrouw te raadplegen over hetgeen gedaan zou kunnen worden voor een arme Indische Europeesche teringlijders. Het was een stellige wandeling van haar huis naar de zendingenwoning, doch de beweging in de open lucht kalmeerde haar gemoed en had haar zenuwen tot rust gebracht, toen zij bestoven en vermoedelijk in de koele, zindelijke huiskamer van mevrouw Watson zich behaaglijk neervleide. (Wordt vervolgd.)

Sunstsalon * * * * *

* * * * * **W. H. Idzerda** * * * * *

31 Laan van Meerdervoort 31

* * * * * **DEN HAAG** * * * * *

* **Tentoonstelling Fotografieën** *

dagelijks geopend van 10-4 uur

* * * * * **Portretten** * * * * *

* **uitsluitend uitgevoerd in onveranderlijken** *

* * * * * **kool- en gomdruk** * * * * *

opkijkend, zich liet ontvallen: „Komen daar menschen aan of inlanders?”

Zij ontstelde over zijn heffigen uitval van verontwaardiging en stond hem verston na te staren, terwijl hij, met een ontstende uitdrukking op het gelaat, in 't karretje stapte en wegreed. Zij dacht, dat hij aanstonds uit zelfverwijt berouwvol tot haar terug zou keeren, maar het rijtuig verdween achter een wolk van stof, zelfs zonder dat hij, ter vergeelijking, haar een vriendelijken afscheid toewuifde; en zij ging langzaam, met een bedrukt hart, het huis weer in. Met een afgetrokken blik keek zij de zitkamer rond en vaag herinnerde zij zich den aanblik van deze ruimte, zooals zij die 't eerst gezien had: bestoven, leeg en vervallen. Wat scheen

... van het doel, dat men zich met die stoeterij heeft... heeft reeds menigen op een dwaalspoor geleid... de remonte-depot immers is in 't leven geroepen voor... de delijke aanvulling van het paardenmateriaal bij de... om deze steeds gevechtvaardig te houden... het legerbestuur als eisch stelt een minimum... der paarden voor de remonte van 1.40 M., blijft... remonteering buiten Java nog lange jaren noodig... moet daarom alle hoop op binnenlandse remon... worden opgegeven?

De schrijver in de J. B. is van eene andere meening en... een voortgaan op den ingeslagen weg niet alleen... een groot leger, maar ook een economisch belang voor... de toekomst, welke waarheid zijns inziens reeds zoo dikwijls... verkondigd en bewezen, dat hij 't onnoodig vindt er... nader op in te gaan.

De lokkerij in de Preanger kan zeker een toekomst... hebben, maar dan zal er wat minder geld moeten worden... gegeven, vooral als men de verkregen resultaten toetst... en betzeten had mogen verwacht. Het stelsel is... niet goed, maar te duur. Er moet een andere weg worden... gevonden; de merries behooren te worden geregistreerd... verder iets gedaan worden voor de houders van... paarden. Men kan echter afzien van het oprichten van... een voorgestelde centrale hengsten- en veulen-depôt te... Bandung, wat een dure dwaasheid zou zijn. Men kan... een depôt echter niet missen en dient het daarom... van de stoeterij te Padalarang te verbinden, hetgeen weinig... kosten zal.

De hoofdredacteur van de *Locomotief*, de heer Vierhout,... heeft, door bandjir bezochte Semarangse districten... Grogol bezocht en geeft een zeer levendig... van zijn bevindingen. Hij heeft ook getracht de... van die, telkens wederkerende en in de laatste... veel langduriger en meer schade toebrengende over... lingen, om te sporen en komt dan tot de conclusie, dat de... hevigheid van dezen periodieke watersnood... is hiervan, dat men, terwijl men voortdurend... legt en ophooft, het wegvloeiende van het water... bemmert dan bevordert, zoolang niet het einddoel... van het prauwvaartkanaal, door middel van... de vernieuwing van de Kali-Contract, is bereikt.

De bijzonder geval was dus langzaamheid niet alleen... van radicale geneezing, maar ook tijdelijke ver... dering van de kwaal. Daarom wachte men bij het... der sluis te Boejan, totdat eerst de verbrede... Contract geheel gereed zou zijn?

Waarom kon intusschen niet al vast worden begonnen... het metselwerk voor die sluis? vraagt hij. Als over... naar de oude dijken van de Kali-Contract opgeruimd... de irrigatie-werken in de nieuwe dijken gereed zullen... zal er weer een jaar verlopen met den bouw der... dijken, terwijl men door tegelijkertijd met het een en ander... te beginnen, deze periode van feitelijke verengering van... de toestand toch had kunnen bekorten.

De langzaamheid, waarmede aan deze waterwerken... het Ooster-Bandjir-kanaal en de Teontang wordt... geworkt, is het gevolg van den twijfel, die telkens... den waterstaat opkomt aan het wezenlijke nut van die... werken. Er zijn ingenieurs, die wenschen dat de dijken... zij leggen, door het water verbroken zullen worden... vragen zich af, of de oude toestand, uit den tijd, toen... bouw al en regenwater geen betelstelen ondervond... naar vrij naar zee stroomde, de geheele vlakke over... ple, maar ook zeer snel wegvloede, niet verkieslijk... te boven den toestand, dien zij zelve scheppen; of de... genieurs-kunst niet te kort schiet in Indië tegenover... ongevende felheid der natuurverschijnselen, het... spel der natuurrampen. Maar de waterstaat is nu... maal begonnen met kunstwerken in die streken, zegt... heer Vierhout, en moet dus den strijd tegen de ge... delijke elementen voortzetten, en daarbij is voortvarend... en een gebiedende eisch, omdat de half voltooide... werken den toestand niet verbeteren, doch feitelijk ver...

De belangstelling en de daarvan getuigende opmerkingen... den redacteur van de *Locomotief* zullen er zeker toe... lingen, dat men het belang gaat inzien om van den... waterstaattoestand op Java eene hoofdzaak te maken, en... men economischen vooruitgang der bevolking beoogt.

Over den koffiehandel te Batavia schrijft een... correspondent te Batavia van de *Deli Cl.* dat tot voor... tijden de Deli (Liberia) koffie geregeld naar weg... Batavia vond om hier verkocht te worden door den... eenen eener koffiepellerij, maar, door zijn onvoldoende... kennis, niet zoo zeer van koffiezaken als wel van koffie... handel, zocht men voor de Deli-koffie tien slotte een... te Singapore. Dit verlies van de Deli-koffie op de... markt is voor beide partijen zeer te betreuren. In... oogenblik bijv. zouden voor Deli-Liberia goede... te maken zijn, zonder de tusschenhand van den... handel, op deze markt, waar ontzeggelijk veel... in de kofie omgaat dan te Singapore.

In de Straits vormt koffie een *bi-product*, te Batavia... hoofd-product en het behoort geen betoog, dat een... doet het best en zekerst koopers vindt op de ruimste... waar dagelijks vraag en aanbod is.

Waren men in Deli op de hoogte van den stand van... den te Batavia, dan had men ongetwijfeld den Batavia... koop niet geleidelijk ingekrompen. Wat men noodig... heeft, zegt de berichtgever te Batavia, is een goed, be... waar makelaarskantoor, dat elk uur op de hoogte... van den stand der markt en op het voordeligste oogen... kan verkoopen. Hij acht het een dwaasheid te be... de Deli-koffie te Batavia geen markt en te... te Singapore een betere markt zou vinden. De fout zit bij... planters, wier vertegenwoordiger te Batavia niet steeds... was en daarmede is de weg tot herstel tevens... gevonden. In verband hiertoe is van belang hetgeen... in ons vorig blad mededeelden omtrent de verkoops... uit den oogst 1905 van de 35000 picols Liberia...

Over de wetenschappelijke expeditie naar... Nieuw Guinea schrijft Papoea uit Merauke in het... *Nid.* het een en ander, waartuit blijkt dat de ver... van het binnenland begon, zoodra het strand... gered was. Ongeveer half December a. p. was men... ongeveer 50 K. M. gevorderd en ging men steeds zoo... mogelijk in oostelijke richting voort.

Aan de rivier de Ombaai, de afwatering van het Ja... meer, werd het eerste tusschen-bivak opgericht, on... twee dagmarchen van het strandbivak verwijderd... het oversteeken van de Ombaai ging men verder oost... warts. Van bijzondere vondsten of ontmoetingen met de... werd niets vernomen. Slechts eenmaal heeft... van menschen gevangen.

De gezondheidstoestand schijnt bevredigend, slechts... ziekten werden door de „Valk“ medegebracht. De... verstrekte rantsoenen werden natuurlijk met het... van de medetevoeren hoeveelheid tot een minimum... gebracht waarmede de controleur zich echter niet... kon vereenigen.

Den 12en December vertrok de „Valk“ naar de Etnabaai... het hoofd van bestuur. Bij aankomst van de „Valk“... vertrok de „Flamingo“ naar Key, om van daar koelies... op de „Flamingo“ was men gedurende dien tijd druk... met het in kaart brengen van de baai. Men had... echter een dier onaangename voorvallen onder... welke zich bij het onderzoeken van een bijna... vaarwater kunnen voordoen. Zoals het *boven*

water gelegen land is, afwisselend hoog en laag, schijnt... het ook onder water gesteld te zijn. Op een plaats, welke... volkomen veilig verondersteld werd, maakte men kennis... met een klev, maar door het betrachten van de noodige... voorzichtigheid, heeft het schip er weinig van te lijden... gehad.

Na aanvulling van den watervoorraad, begon eigenlijk... eerst de reis. Het doel was een nader onderzoek naar... de langvingerige bewoners van de rivier, waar de „Anna“... beroofd was.

Van de veelgenoemde Tania of Oetakee begon de... verkenning van de kust. Tegen den avond van den 15en... December kwam men naar bedoelde rivier. Den volgenden... morgen zou de „Valk“, voorzien van de noodige in... lichten van den commandant van de „Flamingo“, de... rivier binnen stroomden, toen men het gebergte met zijn... besneeuwde toppen uit de wolken te voorschijn zag komen... Dadelijk werden de noodige waarnemingen gedaan, met... het gevolg, dat men tot ieders verbazing in een richting... waar volgens de kaart geen bergen meer zouden zijn, een... tweeden nieuwen sneeuwtop ontdekte. Was de top van... het bekende sneeuwgebergte in noordwestelijke richting... in het noordoosten zag men den nieuwen top.

De rivier werd toen binnen gestoomd.

Het comité zal deze ontdekking van een sneeuwtop... in het hartje van Nieuw Guinea zeker met belangstelling... vernomen hebben, daar het voornemens is een tocht te... organiseren van Merauké dwars door Nieuw Guinea... naar de Humboldtsbaai. Men kan er nu zeker van zijn... een hooggebergte op zulk een tocht te moeten passeren.

De „Valk“ trof een samenloop van de mondingen van... twee rivieren aan, zoals reeds bekend was uit de ver... gekende inlichtingen. Het eerst werd de noordelijke rivier... verkend; zij werd een twintig kilometer opgestoomd, waar... een aantal prauwen werden aangetroffen, bemand met inboor... lingen, fink gebouwd, geheel naakte kerels, een enkele had... een gevlochten band van rotan om enkel en onderarm.

De weinig beschikbare tijd liet niet toe de rivier verder... op te gaan; de „Valk“ keerde daarom terug en liet... 's middags het anker vallen voor de kampong in de zui... delijke rivier. Na veel moeite gelukte het den assistent... resident den naam van deze rivier „Oetome boew“ te... weten te komen. In taal en gebaren doen de menschen... daar meer aan de bewoners van Mimika, dan aan die van... Frederik Hendrik en de Zuidkust denken. De bevolking... was wat vreesachtig, maar het gezicht van messen, roode... lappen, kralen en spiegeltjes deed die vrees spoedig ver... dwijnen. Nog even werd den volgenden morgen een kijkje... genomen verder de rivier op en toen ging het in alle... haast naar Merauké terug. Bij het vertrek van de „Valk“... was namelijk bemerkt dat de niterton, het naambordje... van Merauké, verdwenen was. Wel zijn bij het bestuur... reeds berichten ingekomen, waar de boei gebleven is, maar... of men dit stukje ijzer uit de handen van een Papoea zal... terugkrijgen wordt betwijfeld.

Waren in den aanvang de resultaten van de opium... regie bemoedigend te noemen, niet lang na hare in... vordering verminderde het debiet van het heulspan in al de... gewesten, waar de regie in werking getreden is.

Op Madoera viel al heel spoedig vermindering van debiet... te constateeren; in de residentie Pasoeroean ging de ver... koop zóó achteruit, dat zelfs de depôts ter hoofdplaats... van dat gewest en te Probolinggo opgeheven en veel per... sonnel van de regie afgedankt moest worden; in de afde... ling Soerabaja valt sedert in het debiet een vermindering... waar te nemen van meer dan f 1000 in de tien dagen... alzoo gemiddeld f 100 per dag en ook in de andere afde... deelingen van die residentie gaat het met de regie niet... naar wensch.

Als reden daarvan hoort men op Madoera aanvoeren de... verminderde welvaart onder de bevolking en de verarming... van den adel.

Daar is veel van aan, zegt L. in de *Locomotief*, waaraan... wij deze beschouwingen ontleenen, de madoerees is niet... afkeerig van opium; de grooten en adellijken des lands... trokken met hun vrouwen zoo gaarne aan de pijp en werd... daar veel geld „verschoven“ in die goede tijden, toen de... kleine man ruime verdiensten genoot en toen zoovele... adellijken grooten finantielen steun ondervonden... van de panembahans, de eertijds zoo machtige... vorsten van Madoera. Voor Java geldt nagenoeg hetzelfde... motief. De kleine man verdient sedert zoo weinig geld, dat... hij er niet aan denken kan om aflossen te koopen; de... inlandsche ambtenaren, w. o. zelfs menige regent, schoven... vroeger veel, terwijl nu geen enkele prijae daaraan... doet; de Chineezen, voor een groot deel opiumverbruikers... zijn sedert verarmd en dus niet meer bij machte om veel... geld aan dit artikel te besteden.

Verder is het waar, dat het aantal opiumschuivers... onder de inlandsche bevolking weer verminderd is, niet... wegens gebrek aan geld zoo zeer, als wel omdat het... jongere geslacht geen neiging gevoelt voor of behoefte... heeft aan „schuiven“, welk waad in vroegere jaren door de... regering werd aangemoedigd. Het opdrijven der opium... pach, het toestaan dat in de minste dessa's opiumkitten... werden geopend, het verlenen van zooveel gunsten en... faciliteiten aan de opiumpachters, het kosteloos verstrekken... van opium aan de mijnwerkers en andere arbeiders, aan... de menschen bijv. tewerkgesteld aan den plak van vogel... nestjes op Karang Balong en in andere grotten, het werven... van inlandsche soldaten en matrozen door middel van... opium en geld, het uitloven van opium als beoening voor... den eenen of anderen dienst, dat alles moest wel een... algemeen opiumverbruik ten gevolge hebben, zoodat men... toen zelfs in het leger amfoenschuivers aantrof.

De hoofdoorzaak van den belangrijken achteruitgang... ligt echter toch nog in geheel iets anders, n.l. in de vele... clandestiene opiumsmokkelarijen en in den aanzienlijken... handel in dat artikel. Ter hoofdplaats Soerabaja bijv. is... altijd veel opium binnengesmokkeld, ondanks de activiteit... van de politie en recherche. Ook op Grisse wordt veel... en dikwijls gesmokkeld. Sedoer was vroeger een berucht... smokkelarsnest en op Krandji en andere strandplaatsen... daar en in het aangrenzende Toeban werd veel opium aan... gebracht door middel van visschers- en andere prauwtjes... Op Toeban was het evenzoo gemakkelijk, van wege de... ligging aan zee van den chineeschen kamp. Op het traject... Probolinggo-Kraksaan worden een paar strand dessa's ge... vonden, wier opgezeten het visschersberoep uitoefenen... maar die ook handelen in clandestien opium, arfkomstig... uit Bali.

Dat er in de residentie Pasoeroean evenals in het... Bezoekische, veel opium is gesmokkeld, is aan geen twijfel... onderhevig, evenals het zeker is dat, sedert de opening van... het publiek verkeer van de spoorlijn Kalisat-Banjoeang... van laatsgenoemde plaats, zoo dicht bij Bali gelegen, meer... dan eens gesmokkeld opium per trein vervoerd zal... worden. Zonder van de overige gewesten te spreken, constateert... schrijver dat het opiumdebet overal vermindert en de... algemeene opinie is dat zulks hoofdzakelijk moet worden... toegeschreven aan de vele smokkelarijen van dit artikel, sluikerijen door allerlei individuen... en in allerlei vorm.

Voor een groot deel moet ook de achteruitgang van... de opiumregie worden toegeschreven aan het verbruik... van clandestiene waar, opiums van Bali, Singapore en... elders op Java binnengesmokkeld bij hoeveelheden aan... zienlijker dan men wel denkt, en tegen die vele sluikerijen... dient gewaakt te worden. Men bewake daarom beter de... kust, zoodat tijdens den hoofdamtenaar te Mechelen... Toen waren verscheidene Indo's in dien dienst met den

rang van ambtenaar op een maandelijksch traktement van... f 150 plus lourage indemniteit en flinke premieën bij... opium aanhalingen. Die ambtenaren waren verdeeld over... eenige residentien, waar het meest gesmokkeld kon... worden en tusschen hen had men de observatieposten... van de opiummantri's, toegevoegd aan de ambtenaren... die natuurlijk ook spionnen in dienst hadden. Ook op... enkele plaatsen, waar langs vermoed werd dat opium... vervoerd werd, op het aan de Solorivier gelegen Babat... bijv. en op Blora, trof men een of meer van die ambte... naren aan. De resident te Mechelen had ook een paar... steamers ter zijner beschikking, waarmede hij veel op de... hoogte van Japara, in straat Madoera en tusschen Banjoe... wangi en Bali kruiste. De door hem verkregen resultaten... waren dan ook bevredigend te noemen en daarom acht... schrijver het vreemd dat men sedert van taktiek is ver... anderd; wel waakt men meer op zee tegen de smokkelaars... maar daarentegen is de kust vrij wel onbewaakt, althans... van de hiervooren bedoelde ambtenaren-opiumjagers geen... spoor meer.

Volgens veler meening dient het strand steeds voldoende... bewaakt te blijven en zou 't derhalve overweging verdienen... het stelsel van den heer Te Mechelen weer in toepassing te... brengen; de opiumvloot zou dan eenigszins kunnen worden... ingekrompen, een paar groote kruisers zijn voldoende, de... overige steamers dienen kleine, doch vlugge en weinig... diepgaande loopers te zijn, van het type „Cycloop“ bijv... zegt schrijver, bij de smokkelaars meer bekend onder den... naam van duivelsschip. Men heeft nu bij de opiumregie... een betrekkelijk groote vloot met een staf van gezag... hebbers, machinisten en stuurlieden en een groote beman... ning met veel kolonverbruik. Dit alles kost veel geld... terwijl de resultaten van de opiumjacht ter zee minime... zijn. Wordt dus deze vloot ingekrompen, dan zouden de... daardoor bezuinigd wordende gelden besteed kunnen wor... den aan een betere bewaking van de kust.

Men breide ook de straatpolitie eenigszins uit, waardoor... meer toezicht wordt uitgeoefend op het lossen en laden... van prauwen, karren enz. De zg. waterpolitie en de recherche... houden ook goed in 't oog de wangsken en andere chi... neesche vaartuigen, die hier of daar binnen vallen, want... zij zijn 't, die aan het opiumdebet veel nadeel toebrengen.

Wanneer tot dit alles wordt besloten, dan zullen ook... de opiumsmokkelarijen tot een minimum worden geredu... ceerd en dan zal de betrokken regie zeker er bij winnen... zoo besluit schrijver zijn betoog.

Zoodat wij vroeger mededeelden, zou naar luid der dag... bladberichten een *nieuw departement, speciaal voor de buitenbezittingen*, worden ingesteld. Later... werd het gericht tot bescheidener grenzen teruggebracht;... aan de Algemeene Secretarie zou een afdeling in het... leven worden geroepen, in 't bijzonder voor de zaken... betreffende de buitenbezittingen. Dit laatste denkbeeld... staat nu, naar het *Nbl.* verneemt, verzevenlijkt te... worden. Men verwacht n.l. spoedig de benoeming van den... kapitein H. Colijn tot referendaris, chef eener afdeling... ter Algemeene Secretarie, naar welke afdeling de be... handeling van militaire zaken en die der buitenbezittingen... zou worden overgebracht.

Wij zouden denken, dat dit bericht, nog minder aan... nemelijk is dan het eerste. Wij vinden de combinatie... militaire zaken en beheer der buitenbezittingen verdacht... en zouden zoo denken, dat van kap. Colijn's bekwaa... mheden in zijn tegenwoordigen actieve werkkring nog veel... partij te trekken is.

Te Bandoeng, is, blijkens de *Preangerbode*, een ver... eeniging tot stand gekomen, die zich tot taak heeft gesteld... de bevordering en de waardeering van kunst — in den... ruimsten zin — en wel in de eerste plaats door de... gelegenheid tot het genieten er van te verschaffen, maar... die ook, waar noodig en zooveel mogelijk, verklar... end en verduidelijkend wil optreden. Kunst dus in den... ruimsten zin.

Haar werkkring zal dus een veelzijdige zijn. Zij zal... exposities organiseren van europeseche en inlandsche... kunst en kunstnijverheid, zij zal lezingen laten houden... waarin het wezen van kunst en nijverheid in 't algemeen... of van het gexposeerde van een bepaalde tentoonstelling... zal worden uiteengezet en verklaard; zij zal trachten de... dingen van schoonheid, die een vreugde voor ieder zijn... te brengen in de kringen, en in de gezinnen, die er tot dusver... vreemd en daardoor onverschillig, tegenover hebben ge... staan; zij wil naar krachten allen steunen, die goede... kunst kunnen brengen.

Van de heeren van den Bergh, Moojen, Meijl, van... der Woerden en van Schaik gaat de oprichting dezer... vereeniging uit.

Voor klapperplanters is het een zeer heugelijk ver... schijnsel, dat in de laatste maand de *klapperprijzen*... op de straitsmarkt met 5 dollars omhoog zijn gegaan en... er thans 38 dollars voor de 1000 klappers wordt betaald... hetgeen overeenkomt, naar den tegenwoordigen koers der... straits-dollars, met f 45.60. De copra maakt volgens de... *Sumatrabode*, te Singapore 8.75 dollar of 10.50 per pikol.

Officieus wordt, blijkens de *Javanode*, medegeeld, dat... de gouverneur-generaal, wensche de djokjaseche land... huuders tegemoet te komen, wil trachten dezen van de... tusschenkomst der apnagchouders te verlossen bij de... vernieuwing der huurcontracten. Hij wenscht den verhuur... der gronden rechtstreeks door de vorsten te doen ge... schieden. Dezen zouden dan in overleg met den resident... commissiën daarvoor moeten aanwijzen, die een permanent... karakter hebben. De landvoogd wil echter eerst de... meening der landhuuders dienaangaande vernemen, waar... om de resident Couperus hun in een uitvoerig schrijven... den wensch van den landvoogd mededeelde. De vereeni... ging van landhuuders te Djokja zal deze quaestie op een... volgende vergadering behandelen.

Bij de regering bestaat het voornemen om te Atjeh... een *Zoutbriquettenfabriek* op te richten. Den... gouverneur van dat gewest is hierover reeds om inlicht... ingen verzocht.

West-Indische Berichten.

Suriname De geneeskundige belastingverordening is... door de Koloniale Staten in de zitting van den 20en... Januari II. met algemeene stemmen aangenomen, na aane... neming eveneens met algemeene stemmen van een... amendement, waarbij werd vastgesteld, ten aanzien van... den grondslag van het aantal hectaren in cultuur, dat... indien op aaneengesloten gedeelten van cacao- of koffi... ondernemingen van ten minste 4 hectaren gemiddeld... minder dan 200 cacao- of koffi-boonen per hectare aan... wezig zijn, deze gedeelten als niet in cultuur aange... merkt worden, en dus buiten beschouwing blijven bij de... berekening der belasting naar bedoelden grondslag.

Door het aannemen der verordening vervalt nu ook... het planneetje bij de, nog onder handen zijnde verorde... ning op de reductie der balata-retributie te berde ge... bracht en strekkende om door nog twee opeenten op de... invoerrechten de heele geneeskundige belasting van dit... jaar buiten werking te stellen, van welk plan het be... staar overigens heel niet wilde weten.

Met 't oog op den landbouw, waarvan de kolonie 't... voorloopig toch in hoofdzaak moet hebben, vallen uit... den laatsten tijd twee bijzondere feiten te constateeren... het verslag der zending van den heer Gonggrijp naar

Jamaica, in een vergadering van den Grooten Land... bouw, van den 15den Januari II. en de publicatie van het... bulletin van het Proefstation betreffende de katoen... cultuur.

Wat eerstgenoemd verslag betreft, stippen we daar... uit aan, dat, wat de groote quaestie aangaat, de ver... scheppingsgelegenheid in verband met den afstand van... Suriname tot de landen van consumptie — voorloopig in... hoofdzaak nog slechts de Vereenigde Staten en Engeland —... reeds aanbidding en toezegging werd ontvangen van... scheepsgelegenheid, wat de Vereenigde Staten aangaat... van de zijde der londensche firma, John J. Jacobs en... Co., die over 'n aantal smelverende stoomschepen be... schikt, welke de reis van Suriname naar Boston en Baltimore... in 7 tot 8 dagen zouden kunnen afleggen, terwijl de heer... Owen van de Royal Mail verzekerde, dat de schepen zijner... maatschappij ook voor het vervoer der surinaamsche bananen... naar Engeland zouden worden beschikbaar gesteld, zoodra... de kolonie voor dat doel de beschikking over 'n ruimte... van eenig belang kon waarborgen.

Zoodat *Onze West* terecht opmerkt, zal de kolonie voor... namelijk het oog moeten richten op den export naar... Europa, waar in Engeland de consumptie jaarlijks met 50... procent vermeerderd, natuurlijk tot 'n zekere limite zal... zijn bereikt, en het vasteland van Europa nog zoo goed... als geheel niet is bewerkt. En nu dunkt ons de toezeg... ging van den heer Owen wel 'n afdoend bewijs, dat er in... de toekomst in die richting gegronde hoop op welslagen... bestaat.

Voorloopig blijft evenwel de bananen-export voor de... kolonie nog toekomst-muziek, zij 't ook, dat 'n nabije... toekomst tot 'n resultaat moet voeren. De bestelling van... bacoveplanten op Jamaica dreigde, op 'n mislukking... uit te loopen, maar door de zending van den heer Gongg... grijp kwam nog 'n groot gedeelte van de bestelling... waarbij ook 't bestuur voor den kleinen landbouw geïnter... resseerd was, terecht.

Opmerkelijk was in deze aangelegenheid weër, hoe in... de kolonie menschen, die het 't drukt hebben over den... invloed van coteriën op den gang van zaken, als 't er... op aan komt, dra met afkeuring en verkleining gereed... staan, wanneer er iets voorvalt buiten het eigen, dik... werf, och zoo enge kringetje. 't Heeft dan ook natuurlijk... weer niet ontbroken aan stemmen, die de zending van... den heer G. en hare resultaten trachten te verkleinen... Ja, 'n enkele stelde 't zelfs voor, alsof 't bestuur door... daaraan steun te verleenen, notabene o. a. om zijn eigen... bestelling niet geheel in 't water te doen vallen, 't geld... der belastingsschuldigen eigenlijk weggesmeten had.

Zoodat gezegd, de bestelling is nu ten minste nog ten... deele, voor ongeveer de helft terechtgekomen. Men zal... nu aan 't uitplanten gaan, om de plantsoenen te vermenig... vuldigen. In ongeveer vier maanden tijds kan men van... één plant drie tot vier nieuwe spruiten trekken, zoodat... pas over ongeveer een jaar een eenigszins belangrijke... hoeveelheid bossen voor den uitvoer aanwezig kunnen zijn.

De zaak is nu aangepakt. „Geluk auf“, wenschen wij... der kolonie toe, opdat de pessimistische verwachtingen... van hen mogen worden beschaamd, die nu wat aan te... merken hebben, omdat zij in dit opzicht de leiding der... openbare meening in andere handen dan de hunne zagen... overgaan.

Wat de katoen-cultuur aangaat, ontleenen wij aan... *Onze West* het volgend résumé uit het Bulletin van het... proefstation:

„Wat betreft onze kolonie komt Dr. van Hall tot de... slotsom, dat bodem en klimaat de cultuur hier mogelijk... maken. Het bezwaar der weinig standvastige seizoenen... acht hij niet onoverkomelijk. Wil echter de katoen-cultuur... succes hebben, dan — dit wordt op den voorgrond ge... steld — dient met zorg en met kennis van zaken geteeld... te worden. Alleen bij zeer overvloedige oogsten zal de... teelt hier rendabel kunnen zijn. De onkosten worden per... akker op niet minder dan f 86 geraamd.“

Al die nieuwe cultuurplannen, de betere vooruitzichten... voor de cacaoplanters in sommige districten — ook uit... Boven Suriname bereikt de *Surinaamer* een meer hoopvol... bericht — geven aanleiding tot de vraag naar werkkrachten... Nu reeds, schreef genoemd blad medio Januari, waren... bij het immigratie-departement aanvragen ingekomen voor... de uitzending van 450 Javanen, terwijl ten vorigen jare... in het geheel slechts 320 immigranten, w. o. 170 Britsch... Indiërs, op 't verlangenslijste stonden. Toch zou men... onzes inziens verkeerd doen, hieruit af te leiden, dat de... groote landbouw er niet zoo slecht voor staat, als algemeen... aangenomen wordt. Ware de toestand normaal, dan... zouden de aanvragen, na den afstand van zoovele arbeiders... aan spoorweg- en andere werken en de stagnatie in de latere... jaren in den aanvoer van immigranten, heel wat hooger... moeten zijn, om te kunnen voorzien in de behoeften van... zoo al niet alle, dan toch het meerendeel der bestaande... ondernemingen.

Moge het bestuur in staat gesteld worden om hier... met goeden, daadwerkelijken steun voort te gaan. Op 't... tractement van den griffier der Koloniale Staten schijnt... al vast een f 1700 te kunnen worden bezuinigd. Een ont... werp-verordening stelde toch bij 't afdreden van den... laatsten titularis voor, het tractement van f 5300 op... f 3600 te brengen, omdat 't ambt niet de heele werk... kracht, van den betrokken ambtenaar blijkt te eischen... Zou er niet nog meer in dien geest...? Neen, we... zwijgen al, en denken daarbij tevens aan de eischen van... enkele organen der surinaamsche pers, die aan 't kind... z'n waterhoofd nog stukjes willen bijplakken, deze 'n... domein kantoerbeheerder, onder 'n gouvernementsland... meter natuurlijk, gene 'n chef van de productieve werken... naast 'n hoofd voor de niet-productieve, en zoovoor.

Curacao. De *Wekker* geeft in den laatsten tijd kijk... jes op handel en industrie, van voorheen en thans... waaruit wat te leeren valt. Zoo, waar ze 't over den... handel heeft:

„Hetgeen echter meer dan dat alles ons den treurigen... toestand geschapen heeft, waarin onze kolonie zich thans... bevindt, is de achteruitgang van onzen handel en scheep... vaart. Toen enige jaren geleden onze handel een be... driegelijke vlucht had genomen, werden hier te veel... handelshuizen opgericht, welke aantal nog vermeerderd... werd door die van kooplieden (Curacaonsaars), welke... door den schijn bedrogen, zich hier kwamen vestigen... Ten einde de waren af te zetten, waarvan hunne pak... huizen vol zaten, zagen onze kooplieden zich in de... noodzakelijkheid, credit te verleenen aan de venezue... laansche handelaren, vooral uit het Oosten, die toen ons... eiland overstroonden, om inkoop te doen. Die handel... laren beschaamd echter het in hen gestelde vertrouwen... en er werden groote verliezen geleden. Eenige der handels... huizen, die naar hier overgebracht werden, moesten weder... worden verplaatst, aangezien er veel te veel hier waren... naar evenredigheid van het binnenlandsch vertier en van... het weinige afzet, dat er naar den vreemde was. Ter... verslimmering van den ongunstigen toestand kwam... nog het invoeren door Venezuela van de 30 pCt. addi... tioneele rechten voor de Antillen, later gevolgd door meer... andere maatregelen van dezelfde zijde ter verdere inui... king van den curacaoschen handel.“

Brengt een bezoek aan
BOEATAN,
PLAATS 9. DEN HAAG

ADVERTENTIËN.

Voor elke afwijking van den normalen haargroei wende men zich om **kosteloos advies** tot den Hofkapper

Justman Jacob
Korte Poten 40, 's-Gravenhage.

PENSION

Koningsplein 6, 's-Gravenhage.
Gemeubileerde Apartementen te huur met of zonder pension,
per maand, per week of per dag.

Polikliniek

voor Ziekten der Urinewegen en Geslachts Organen.

Dr. B. SWAAB Arts,
Kloveniersburgwal 41, Amsterdam.

OUDE en INDISCHE BRILLANTEN

worden tegen marktprijs ingekocht door

N. BLOM,
in Goud, Zilver en Edelgesteenten,
Amsterdam, N. Heerengracht 9.
Ook aan huis te ontbieden.

5 pCt. Div. 5 pCt. Div.

M. Stigter,

Galileïstraat 58 - - Telefoon 3197.

Gezouten Groenten

van de Firma
W. Hoogenstraaten en Co.,
16 cent per 1/2 KG.

Aanbevelend,
M. STIGTER.

5 pCt. Div. 5 pCt. Div.

A. A. KNUIJVER & ZONEN,
Hofleveranciers
van H. M. de Koningin en H. M. de Koningin-Moeder.
Gedempte Raamstraat 11-12,
'S-GRAVENHAGE.

Ned. Fabrik van
Banieren, Vaandels, Militaire Borduurwerken.
Inrichting voor 't borduren van
Lambrequins, Stoelzittingen, enz.
Uitgebreide Weverij en Passementfabriek
voor de vervaardiging van Franjes, Em-
brasses en Agrementen in solide quali-
teit en iedere verlangde kleur.
CONCURREERENDE PRIJZEN.

NEDERLANDSCH-INDISCH
ADMINISTRATIE-KANTOOR EN HULPBANK
10, KORTENAERKADE 10,
'S-GRAVENHAGE

tegenover het Koninklijk Staldepartement.
Credieten op korten en langen termijn
met of zonder Levensverzekering.
BILLIJKE VOORWAARDEN.

Bij de Uitgevers-Maatschappij
HET GEMEENSCHAPPELIJK BELANG
te 's-Gravenhage
is verkrijgbaar:

AANTEEKENBOEK
voor betaalbaar gestelde
COUPONS en DIVIDENDBEWIJZEN.
Prijs 40 cent.

Het Weekblad voor Incourante Fondsen
van BROEKMAN en HONDERS schreef
hierover:
Door de Uitgevers-Maatschappij „Het Gemeen-
schappelijk Belang“ is uitgegeven een „Aan-
teekenboek“ voor betaalbaar gestelde Coupons
en Dividendbewijzen, waarin de bladzijden per
maand, Januari—Decemb. volgen, met 8 hoofden
ter invulling van de benaming der effecten,
nominaal bedrag der stukken enz., alles tusschen
staande lijnen. Voor verschillende aantekeningen
van effectenbezit is zulk een register zeker
nuttig en de prijs van f 0.40 wel waard.

M. M.

Ondergeteekende, steunende op gunstige
aanbevelingen, biedt aan een beperkt aantal
Heeren de gelegenheid aan tot het gebruiken
van het middagmaal tegen
f 0.75 per diner en f 20 per maandabonnem.
Aan afwisseling en toebereiding zal de
meeste zorg worden besteed, terwijl voor de
beste kwaliteit levensmiddelen wordt ingestaan.
Onder beleefde aanbeveling

Mejuff. N. BRAND.
Wattstraat 13a, Den Haag.

Bij een Officier, gezin zonder kinderen, te
Amersfoort, wordt aangeboden in-
woning en toezicht op het leeren,
voor een **JONGEN,**

leeftijd 6—12 jaar.
Huis met tuin, gezonde ligging.
Te A. is een goede lagere school, (c. q.
H. B. S. en Gymnasium).
Brieven onder letter A aan het bureau van
dit Blad.

18 à 20 pCt.

De naaml. vennootschap
Verbruiksvereniging
INSULINDE,
2e Schuijstr. no. 1,
verkoopt à contant
KRUIDENIERSWAREN en
COMESTIBLES 18 à 20 pCt.
beneden de gewone winkelprijzen.
Vraagt prijscourant.
De Directeur,
E. C. SENGER.

Typewriting Office,
Jacob v. d. Doesstraat 38.
6 Maart wordt een cursus geopend
voor Machine schrijven en Fran-
sche lessen en Conversatie.
Copieer- en Vestaalwerk.
Prijscourant op aanvraag.
Kantoor geopend van 9—5 uur.

's-Gravenhaagsche
Crediet-Vereeniging en
Depositokas
Den Haag — Buitenhof 46.
Waarborgkapitaal en Reserve
f 400.000.

Directie:
Mr. I. B. VAN BERCKEL — J. L. DIETZ.
Commissiehandel in **Effecten en Coupons.**
Credieten tegen persoonlijk of zakelijk
onderpand. Verhuurt **Safes** in den brandvrijen
kelder. Plaats gelden à **deposito**, in **chèque-
rekening**, in de **spaarkas.**
Correspondent van de **Ned. Ind. Es-
compto-Maatschappij.** Betaalt hare
Wissels uit. Fourniert tegen zeer voordeelige
koersen **Traites** op de belangrijke plaatsen
in **Ned. Indië.**
Verstrekt alle gewenschte inlichtingen.
Kantoor tijd 9—3 uur.

A. SCHARENBERG,
Hofleverancier.
GROOTSTE KEUZE
Thee- en Presenteerbladen,
THEESERVIEZEN,
Koffiestelletjes, Bouilloirs,
enz. enz., enz.
's-Gravenhage, Hoogstraat 15

Zutphen.
Verwijzende naar de mededeeling, voor-
komende in **Het Koloniaal Weekblad**
van 19 November 1903, vestigt het
bestuur der Afd. ZUTPHEN e. o. van
„OOST EN WEST“ de aandacht op die
plaats, als **bijzonder geschikt voor de**
opvoeding van kinderen, zoo jongens
als meisjes, die met dat doel naar Europa
worden gezonden. Goed en goedkoop onder-
wijs, geschikte gelegenheid tot opname bij
families. Desverlangd toezicht door het Af-
deelingsbestuur, waarvan:
Generaal Th. J. A. VAN ZIJLL DE JONG,
Huize Baank bij Zutphen, Voorzitter;
A. WALLAND,
Rosenhoflaan te Zutphen, Secretaris

Frans Ernst & Co.,
BUITENHOF I.
HOOFDAGENTEN van
HUMBER-, SIMPLEX- EN MINERVA-
Rijwielen en Motoren.
Bonds-Rijwielherstellers.

Eerste Nederlandsche
Verzekering-Maatschappij op het Leven en tegen Invaliditeit.
Hoofdkantoor 's-Gravenhage, KNEUTERDIJK II.
Directeuren:
Jhr. Mr. W. SIX, Mr. H. GOEMAN BORGESIOUS en Mr. Dr. W. P. J. BOK.
Adjunct-Directeur: P. DEURINK.
Sluit Levensverzekeringen in alle vormen, Weduwenpensioenen, Studiebeurzen, dadelijk
ingegaande en uitgestelde Lijfrenten.
Spar- en Levensverzekeringen zonder geneeskundig onderzoek.
Levensverzekeringen met staking van Premiebetaling bij intredende Invaliditeit.
Invaliditeits-Pensioenen, gecombineerd met ouderdoms-pensioenen.
Bijkantoren te: **AMSTERDAM, ROTTERDAM, GRONINGEN, DORDRECHT**
BRUSSEL, SOERABAJA en PARAMARIBO.

Door de **Uitg. Mij. „Het Gemeenschappelijk Belang“**,
Haagpoort 4, Den Haag, is in den handel gebracht een
leerboekje voor

DE MALEISCHE TAAL
geschreven door den heer C. W. HOOGENDOORN, Gep. Ind. Onder-
wijzer, met medewerking van MAS SOEDJONO WIRJO, Hoofd der
1e Inlandsche School te Malang. Het boekje is groot 43 pag. en
bevat o. m. een lijst van zelfstandige naamwoorden ten dienste
van **militairen.**
Om eene ruime verspreiding te bevorderen is de prijs voor
verkoop gesteld op **f 0.50** per ex.
Aanvragen te richten tot uw boekhandelaar of tot
De Uitgevers Mij. „**HET GEMEENSCHAPPELIJK BELANG**“,
Haagpoort 4, Den Haag.

„Arnhem“ Levensverzekering-Maatschappij
„ARNHEM“.
Directie: Th. LIEFRINCK, P. A. BOONE.
Generaal-Inspecteur: C. A. VAN DER HUUCHT, te 's-Gravenhage.
Inspecteurs: H. N. STAKMAN te 's-Gravenhage; G. O. A. VUNDERINK te Groningen;
H. VEDER te Arnhem; J. P. PUNT te Breda.
Bijkantoor te **Batavia**, Directeur J. WILDEMAN.

Lambert Waterreus,
Sumatrastraat 279, b/d Bankastraat, Den Haag.
TELEPHOON 1447.

Directe import van indische ingrediënten
voor de Rijsttafel.
Kwee assem - Krandjie - Goelalie - Manissan assem
Samballans - Versche Ketella - Boemboe's.

Behangerij. **J. W. v. EDE v. d. PALS.** Stoffeerderij.
TOLLENSSTRAAT 130, Telefoon 1853.
Inrichting ter Meubileering van Huizen
Concurrerende Prijzen.

MEIJROOS & KALSHOVEN, ARNHEM Koningsplein 9.
Export van Piano's, Harmoniums, Muziek-, Blaas- en Strijkinstrumenten,
Gramophones, enz. naar Oost- en West-Indië.
Speciaal voor de tropen aanbevolen:
Piano's en Vleugels uit de fabriek van JOHN. BRINSMEAD & SONS, LONDON! Garantie 5 jaar.
Catalogus franco op aanvraag.

De Firma TER MARSCH & Co.
Hofleveranciers te **ROTTERDAM**
levert, onder nevensstaand Fabrieksmerk, uitsluitend
prima kwaliteit
Vleeschwaren, Soepen, Sausen, Hammen,
ENZ. ENZ.
Vraagt uitgebreide Prijscourant voor Export of Binnenland.

ZADEL- EN KOFFERMAKERIJ,
W. POPPINK,
151 PRINS HENDRIKSTRAAT, DEN HAAG.
Goedkoop adres voor sterke REIS- en HANDKOFFERS. Vooral wordt de
aandacht gevestigd op mijn uiterst solide en goedkope gepanserde HUT- en
MAILKOFFERS. Reparatieinrichting voor alle soorten reisartikelen en ledervaren.

Het meest aangenaam werkend **laxeermiddel**, zonder eenige nadeelige
invloed op de spijsvertering zijn onze
CASCARA PASTILLES,
per flacon à 30 pastilles f 0.30
» » » 100 » f 0.75
Onze versuikerde **STAALPASTILLES** zijn onbederfelijk, daarom
het beste middel tegen **Bloedarmoede en de gevolgen daarvan.**
Prijs per flacon à 100 stuks f 0.50
» » » 1000 » f 3.30
Vraagt uitsluitend ons merk.
BROCADES & STHEEMAN. — MEPEL.
Eerste Nederlandsche fabriek van Gecomprimeerde Geneesmiddelen.
Te bekomen bij alle Apothekers.

Kopen of verkoopen, huren en verhuren
van **HUIZEN, VILLA's, BOUWGRONDEN**
FALKENBURG en Co.
Bureaux voor Bouwkunde, Handel en Verzekering-
DENNENWEG 64, — 's Gravenhage.
Toezending Woninggids gratis.
Registers voor PENSIOENS ten Kantore ter inzage.
Ook ligt deze gids op de informatiebureaus der Vereeniging „OOST en WEST“ te
te 's-**GRAVENHAGE** en **WELTEVREDEN** ter beschikking
van belangstellenden.

van Soest en van der Weijde.
Lange Voorhout 23. — Den Haag.
Voeren effectenorders uit op de beurzen te Amsterdam en het
Buitenland, incasseeren coupons en dividenden, belasten zich met
renteontvangst van kapitalen op het Grootboek, geven en nemen gelden
op prolongatie en à deposito, incasseeren verlosfractementen en
pensioenen.
Met 1 dag opzegging 2 pct.
Voor 1 maand 2 1/4 „
„ 3 maanden 3 „
Verstrekken REIS CREDIETBRIEF N.

Brandapparaten
der nieuwste vinding, van de eenvoudigste tot de meest complete.
Groote voorraad Fijne Houtwaren.
TENZER'S VLOEIBARE VERF voor Hout, Gobelin, Fluweel, enz.
TENZER, Oude Molstraat 15, Den Haag
Eenigst speciaal Magazijn. Geen goedkooper adres in Binnen- of Buitenland.

Advertentiën.

In evenredigheid van zijn ruime verspreiding, ook in Oost- en West-Indië, heeft ons blad te allen tijde een bekendheid...

Het Koloniaal Weekblad, dat aan de leden der Vereeniging «Oost en West» gratis wordt toegewezen...

Tot dusverre is het ons gelukt met de som, die jaarlijks uit de kas van het Hoofdbestuur daartoe wordt aangewezen, de kosten van redactie, verzending te bestrijden...

Wij achten het daarom een plicht er de aandacht van de leden van de Vereeniging te vestigen op het in hunne macht is om het getal advertentiën in het weekblad te doen toenemen...

En waar wij dit in de eerste plaats bedoelen is voor de leden der Vereeniging en de abonnees in het moederland, geldt zulks in niet mindere mate voor de grote getal lezers, dat wij hebben in Oost- en West-Indië...

Wij vertrouwen, dat deze onze aanbeveling met grootten ernst zal worden overwogen en dat de praktische gevolgen zal hebben...

De Redactie-Commissie.

INGEZONDEN.

Kolonisatie van Europeanen in Nederlandsch-Indië.

Het, gelukkig, toenemend aantal voorstanders van handen aan den ploeg, in ons grooter Nederland, omvattende de rijke bezittingen in Oost en West, hebben zeker met mij 't artikel, onder bovenstaand hoofd van de hand des heeren K. H. H. van Bennekom, in 't Koloniaal Weekblad van jl. Donderdag, met voldoening gelezen.

Just ook, en vooral omdat men er in den laatsten tijd niet veel van hoorde, laat 't zich aangenaam lezen: dat de plannen tot kolonisatie op de gezonde hoogvlakten van Sumatra een meer uitloofend voor hebben aangenomen. Ik schrijf «tot kolonisatie», vorm meer; laat men nu in 's hemelsnaam 't woord «proefnemen» toch eens schrappen, waar Engelschen en Duitschers ons, in tropisch Oost-Afrika, onder vrij wat moeilijker omstandigheden, in onvruchtbare streken, met goed gevolg voorgaan. Niet, dat de heer v. B. 't woord proef of proefnemen gebruikt, maar men is zoo geneigd bij de bekende overzigtelijkheid in Nederland om aan proefnemen te denken, en dan... met de hand vast of de beurs geslagen, zich te laten afschrikken, door de uitpluizers van 't vóór en tegen in 't oneindige, dat mijns bedunkens een waar-schuwing er tegen, vooral ook tegen 't geliefkoosd nauw-geset overwegen, als voorlooper van den doofpot, volstrekt niet overbodig mag heeten.

Ik had in 't vorig jaar, zooals lezers van het Vaderland weten kunnen, gelegenheid om de havens van in- en uit-voer te bezoeken in tropisch Oost-Afrika, maakte uitstapjes landwaarts in, voorzover mijn tijd dit toeliet, en leerde aan die plaatselijke tongen, van 't hart dier door Europeanen gekoloniseerde streken, 't een en ander, en ben versterkt in mijn bereids vroeger uitgesproken overtuiging, n.l. dat in dezen tijd het stadium van proefnemen met kolonisatie door Europeanen in tropische hooglanden achter den rug is, en voor wat de genoemde streken betreft, is getreden in den status van: langzaam vooruitgaand, praktisch resultaat. Dat wij niettegenstaande we op Sumatra bezitten, een veel rijkere bodem, in een zeker niet minder gezond klimaat, terwijl voor eventueelen uitvoer betere, in elk geval minder veraf gelegen markten zijn te vinden, dan langs de over 't geheel genomen armoedige kuststreek van Oost-Afrika, in deze wat achteraan komen, maar niet geweten worden aan onze dikwijls overdeven voorzigtigheidstheorieën alleen, aangekweekt is deze nog door een mislukte kolonisatie, in de laaglanden van Suriname, een proef, die mislukken moest, doch nog maar immer hier naverkt als dooddoener!

Neen, wat noodig was in de eerste plaats, was volkomen rust in de te kolonisieren landstreek, ook van de omringende streken, en daarnaast de overtuiging in Nederland, dat Indië zich volkomen kan bedruipen, mits Indië geultiveerd worde, met behulp van een gestadige aanvoer en hernieuwing van Europeesch bloed, Europeesch wetenschap en doortastendheid.

Tot dusverre werd Indië geëxploiteerd zoo al niet uitgebuit.

Sinds Ned-Indië met het rijke Suriname dreigt te worden een bijlegger, heeft men in Nederland te kiezen tusschen 't steunen van krachtadige cultuur en kolonisatie-ondernemingen, 't beleggen van een gedeelte der miljoenen, welke jaarlijks uit Holland verhuizen naar de zakken van Amerikaansche Spoorwegkoningen, in de eigen rijke koloniën zelf, of 't zich getroosten van toenemende nadeel-ige sloten op 't Indische budget, en 't aanvaarden van de moreele en zakelijke verantwoordelijkheid daarvan, tot dat men in arren moede met zijn koloniën, de rijksten der wereld, verlegen gaat zitten en zijn onmacht, als gevolg van onwil, erkent. Ik kan 't weer niet laten nog even Zuid-Afrika te noemen. Maar is 't mijn schuld? Zoo juist lees ik weer van een belangrijke gift, ingekomen voor 't onderwijs in Zuid-Afrika. Wat 'n waan toch blijft naverken, ten koste van d'eigen nationale belangen!

Zoo pas besloot men in Zuid-Afrika op 't taalgongres om 't Nederlandsch voorgoed af te schaffen, en daarvoor in de plaats te verheffen een mengsel, een dialect met minder levensvatbaarheid, dan bijv. boerenfriesch, ofschoon 't beide gesproken zal worden met min of meer hoog opgeschroefde redenen, welke 't recht van bestaan aankondigen.

Zeer sterk tegen 't advies van 't intellectueel Zuid-Afrika (waaronder Miss Olive Schreiner toch zeker genoemd mag worden?) schafte men de schoone, zielvolle Hollandsche taal af; uit afkeer, ten deele ook uit traagheid en om redenen van egoïstischen aard. Immers men leert liever grondig Engelsch, dat betaalt beter.

In plaats van, (om een enkelen greep te doen) te zeggen: «de opvoering heeft mij uiterst vermaakt», spreekt men (en zal men gaan schrijven) van: «die play het mijn banje (spreek uit baaye) geënjoyd». Is 't geen verheffend ideaal, daarvoor uit Nederland duizenden gulden te blijven offeren, ten koste van eigen nationale belangen in Oost en West-Indië?

Zuid-Afrika heeft Indië geen goed gedaan, en zeker ook de koloniatieplannen in die richting niet bevordert; straks komt men ons nog wijzen op de mislukte kolonisatie; va Zuid-Afrikaansche Boeren op Java!

Als ooit iets was voorbestemd te mislukken, dan was 't deze liefdadigheidskolonie van menschen, die nergens aarden dan in Zuid-Afrika. 't Is ridicuul! dacht ik, tegenover al de opgeschroefde verwachtingen, waarvan de couranten destijds zich de tolk maakten; had ik toen zoo iets in 't publiek gezegd, dan ware ik zeker van 'n soort land-verraad beticht geworden.

Welnu, na het besluit op het taalgongres boven genoemd, zeg ik aan alle pro-Afrikaanders en klein-Nederlanders: Eerst onze Indië; tot zoolang voor Zuid-Afrika, geen man en geen cent!

Hoogachtend, na dank voor plaatsing aan U geachte Redactie. Rijswijk, 7, 2, '05. Uw Dw. Dn., J. VAN ZWILTEN.

Van Vreemde Koloniën.

Een belangrijk irrigatie-werk in Engelsch-Indië. Irrigatie kan, gelijk men weet, aan verschillende doeleinden dienstig worden gemaakt, alle neerkomende op verbetering der agrarische toestanden, hier in reeds in cultuur gebrachte streken, ginds in nog onontgonnen, schaarsch bevolkte landen, om den landbouw daaraan te lokken. Het is voornamelijk dit doel, dat het engelsch-indisch bestuur voor oogen zweefde, toen het de grootsche irrigatie-werken in den Pendsjab, in het Noordwesten der kolonie, onderhanden nam, die nu een paar miljoen hectaren in die provincie geregeld van water voorzien en voor den landbouw geschikt maakten, welke vroeger in die dorre vlakten niet of met hoogst wisselvallige kansen kon worden beoefend.

Toen in den zomer van 1901 lord Curzon, tijdens den grooten hongersnood in Engelsch-Indië, waarin het moederland met geen penny toegemoet kon komen, omdat 't juist bezig was zijn miljoenen te verkopen, ten behoeve van 'n groepje mijn-magnaten, eene commissie benoemde met 't doel om verslag uit te brengen over de irrigatie als middel ter voorkoming van hongersnood, was 't eerste werk dier commissie: een bezoek te brengen aan den

Pendsjab, het gebied der vijf rivieren, waar de irrigatie reeds de proef had doorstaan.

De commissie merkte op, dat onder alle provinciën van Engelsch-Indië, deze zich 't beste leent voor de toepassing der irrigatie als middel voor de ontwikkeling van den landbouw. De vijf groote rivieren, die het gebied doorstroomden, de Jhelum, Tsjenab, Ravi, Sutlej en Beas, vinden in de eeuwig met sneeuw bedekte toppen van den Himalaya een voortdurende bron van aanvoer, die het in verband met de terreingesteldheid mogelijk maakte om met betrekkelijk geringe kosten, de watervoorziening te regelen voor groote uitgestrektheden, hetgeen ook blijken moet uit 't met het oog op vorengenoemd miljoen-cijfer, matig bedrag van omstreeks 84 miljoen gulden, dat aan de gouvernementen-irrigatiewerken in den Pendsjab is ten koste gelegd, en waarvoor meer dan de helft van 't genoodaakt aantal hectaren geregeld kan worden besproeid. De betrekkelijk, vooral met 't oog op onze indische irrigatie-werken, geringe aanlegkosten en de gemakkelijke verspreiding van het levenbrengend water over 'n groote oppervlakte, maken deze werken tot de zeer productieve. In de laatste jaren brachten de gouvernementen-werken meer dan 11 procent van het aanleg-kapitaal op, terwijl particuliere ondernemingen in voor haar gunstige jaren tot 21 procent van haar kapitaal maakten. Waar nu de gesteldheid van bodem en klimaat in deze provincie, de voortdurende noodzakelijkheid van de irrigatie waarborgen, kon 't niet anders, of met den, den Engelschen vóór alles eigen practischen zin, moest uitbreiding van het zoo loo-nedige irrigatie-wezen in deze streck op den voorgrond staan.

Een grootsch plan in dien geest is nu ook onlangs door den engelschen minister van koloniën goedgekeurd, waardoor ten koste van, naar raming omstreeks 62.5 miljoen gulden, met drie nieuwe kanaal-stelsels een oppervlakte van 759.217 hectaren zal kunnen worden geïrrigeerd. Deze stelsels, die in werkelijkheid één groot samenhangend stelsel zullen uitmaken, omvatten den aanleg van 370 kilometers aan hoofdkanaalen, 440 aan secundaire kanalen en 4363 kilometers aan distributieleidingen. Men raamt het netto-bedrag van de opbrengst dier stelsels op omstreeks 6½ miljoen gulden of 10 procent van het aanlegkapitaal. De kanalen zijn uitsluitend voor de irrigatie bestemd. Het grootste hoofdkanaal zal een debiet hebben van 3600 M³ per seconde, bij een breedte van 81 meters, een diepte van 3,3 meter en een stroomsnelheid van 1,35 meter per seconde.

De drie stelsels zijn die van den Boven Jhelum, den Boven Tsjenab, en van den Beneden Bari Doab (Doab is 't hindoosch woord voor een, tusschen twee rivieren ingesloten streck). De te irrigeren streken zijn bekend onder den naam van Boven Jech Doab, Boven Rechna Doab en Beneden Bari Doab.

Hiervan zijn de beide eerstgenoemde reeds ten deele in cultuur gebracht, doch is er de bevolking bij aanbiddende droogte in sommige gedeelten aan hongersnood blootgesteld. Het laatstgenoemde gebied evenwel, met een oppervlakte van ongeveer 400000 hectaren, groeter dus dan de beide andere samen, vormt een hoogvlakte met uitstekende gronden, grotendeels met jungsels bedekt en thans in het bijzonder gebruikt als weideveld voor de kameelen. De irrigatie zal aan die streck, zonder eenigen twiifel, een geheel ander aanzien geven, en dorpen en vruchtbare velden uit den grond tooveren, waar nu slechts 'n dichte wildernis is.

De Boven Jech-Doab zal het noodige water ontvangen uit den Jhelum. Deze voorziet reeds een bestaand stelsel van het noodige water, maar men schat de hoeveelheid water, die deze rivier in den regentijd nog daarboven kan afstaan op 1800 à 2400 M³ per seconde. Een gedeelte van dit water zal worden gebruikt voor de bevoeiing van den Boven Jech Doab, maar een groot gedeelte moet door 't hoofdkanaal naar den Tsjenab worden afgevoerd, ter compensatie, ten behoeve van het bestaande Tsjenab-irrigatiekanaal, van het, 65 kilometers boven het uitgangspunt van dit kanaal, voor den Boven Rechna-Doab aan den Tsjenab te onttrekken water, dat tevens gedeeltelijk moet dienst doen voor de bevoeiing van den Beneden Bari Doab. Hiertoe zal een 400 meters lange siphon worden gegraven, die onder de bedding van den Ravi doorgaat, waarvan 't water grotendeels wordt geabsorbeerd door het reeds in 1859 geopende kanaal van den Bari Doab. De siphon zal aldus 't water uit het Boven Rechna-kanaal naar den, te bevoeien Beneden Bari Doab brengen.

Een miljoen bouws in irrigatie. 't Is geen penulschilletje! En dat voor f 62, 5 gulden per bouw en dan nog 10 procent winst te maken. 't Is om van te watertanden. Als dat bij ons op Java ook zoo ging, dan zou, gelooven we, zelfs de Indische-Gids-redacteur zich nog laten bekeeren.

Maar wat ons ook interesseert, is hoe de indische regering de nog niet bewoonde streken in de nieuwe irrigatie-gebieden bevolkt zal krijgen. Zou ze onze volksverplaatsings-proef in Banjoewangi gaan afkijken? Wie weet, maar we betwijfelen 't toch zoo'n beetje. Misschien kan de toe te passen methode ons dienen, waar wij zoo gaarne Javanen naar de buitenbezittingen zouden doen verhuizen.

Het inlandsch element in het indo-chineesche leger. We zijn de eenigen niet, die inboorlingen in de gelederen opnemem van de koloniale troepenmacht. Wat anders is: alle koloniale mogendheden maken gebruik van de gelegenheid om uit de rijke bronnen van 't land het noodige materiaal te putten. Maar de manier waarop, verschilt hier en daar. We herinneren ons nog — 't was in den tijd, toen de beriberi onze Atjeh-troepen decimeerde en voor de aanvulling buitensporige eischen stelde aan de veldbataljons — hoe 'n factuurje javanische reeruten bij zoo'n veldbataljon aankwam, om roef-roef te worden afgeëxerceerd, klaar voor de beriberi binnen de gecondenseerde linie! Er was 'n nietig jongke bij, dat onder den last van een geweer bijna in mekaar zakte. En toen we hem, onbillijk moeten we erkennen, want het kereltje had toch niet alleen zich zelve goedgekeurd, vroegen: «Maar waarom ben je dan toch in dienst gekomen?» dat antwoord: «Di djocel saja poenja bapa» (door mijn vader verkocht) op 'n toon, alsof 't de meest natuurlijke zaak ter wereld was, waaraan nu eenmaal niets te veranderen viel. Zoo en op andere minder gewenschte wijzen, zullen er wel meerdere éénlingen aan ons indisch leger zijn toegevoerd, maar dat zijn nu eenmaal van die nadeelen aan de werving verbonden, die ons indisch leger toch in hoofdzaak eene vrijwillige aanvulling verzekerde, ook uit de daarvoor in aanmerking komende inlandsche elementen.

In Indo-China, de groote fransche kolonie in Oost-Azië, is dat anders. Ook daar is het inlandsch element in het leger vertegenwoordigd. Men heeft er 2 regimenten à 3 bataljons ieder, annamitische tirailleurs, 17 bataljons tongkinese tirailleurs, 1 bataljon tirailleurs van Kambodja en 1 bataljon chinese tirailleurs, de beide laatste bataljons bij wijze van proefopgericht, verder artilleristen bij de gemengde batterijen, zooals die uitsluitend op 't ogenblik in Indo-China aanwezig zijn, 1 escadron Annamieten, een zeker aantal inlandsche compagnieën genietroepen, verklieden in 'de magazijnen en bij de artillerie en hospitaalsoldaten.

De aanvulling dier inlandsche eenheden en van het inlandsch gedeelte der gemengde afdelingen, heeft plaats op de wijze, zooals die vroeger in Annam werd gevolgd, toen het land nog reuf-hankelijk was. Elke gemeente heeft 'n zeker aantal recruten te stellen, en in Annam en in Tongkin, waar de notabelen in de gemeenten nog wat in

de melk te brokken hebben, laat men het aan dezen over om de lieden aan te wijzen, die voor den dienst moeten worden opgeroepen.

In 'n fransch blad lezen we hieromtrent de volgende opmerking: «het stelsel is moeilijk te bepalen; 't is een mengsel van dwang en overreding.»

De overreding zal wel geen groote plaats daarbij innemen, ten ware, zooals in Cochinchina nog, niettegenstaande het daartegen uitgevaardigd verbod, de gemeentelijke autoriteiten, die daar veel van haar vroegeren invloed hebben verloren, door de zooveel langere aanraking met de westersche gewoonten en gebruiken der overheerschers, en dientengevolge geen pressie kunnen uitoefenen op de gemeentelieden, dezen door belofte van toe te kennen voorrechten, overhalen om in dienst te treden.

Deze wijze van aanvulling kan zich niet in de instemming der fransche koloniale militaire kringen verheugen. Sommigen wenschen de loting ingevoerd te zien, met facultatieve afkoop, door betaling van 'n bepaalde som aan de gemeente, die dan het naastvolgend nummer op de trekkingslijst voor den dienst zou moeten aanwijzen.

Anderen wenschen de werving van vrijwilligers, maar daartegen worden als argument de hooge kosten aangevoerd, die de kolonie dan zou hebben te dragen.

Eene oplossing in den eenen of anderen zin zal zeker niet lang uitblijven, maar men 't algemeen er over eens is, dat 't tegenwoordige stelsel toch niet «je dat» is, al is 't goedkoop. De europeesche soldaat kost in Indo-China al 'n schijntje, vergeleken bij wat hij ons in onze kolonie komt te staan. Aan huisvesting, onderhoud, soldij, transportkosten, geneeskundige verpleging enz., komt de pious-piou in Indo-China op zoowat f 720 te staan. Maar zijn inlandsche collega is met nog geen f 200 's jaars al geholpen. Dat kost onze Kromo ons op sommige plaatsen al haast alleen aan soldij en vivres.

In onze aziatische kolonie komt er ook maar geen schot in de inlandsche reserve voor het leger. Daar weten de Fransen ook beter raad op dan wij. Sedert 1 November jl. beschikt het indo-chineesche leger over eene talrijke inlandsche reserve, ingedeeld in 'n eigenlijke, en 'n rustende reserve, die aan de kolonie geen cent kost in vredetijd, behalve gedurende den oefeningstijd van hoogstens veertien dagen, waartoe eerstgenoemde categorie, wanneer 't noodig wordt geacht, onder de wapens kan worden opgeroepen.

Geen centen, geen Zwitsers, maar wel annamitische reservisten.

Maar, wat men ook op deze wijze van aanvulling moge aan te merken hebben, opvallend moet 't dan toch worden geheeten, dat niettegenstaande de gebreken, welke aan die aanvulling kleven, de Fransen zich toch steeds in algemeenem zin, evenzeer als wij op de onze, hebben kunnen verlaten op de trouw hunner inlandsche troepen.

Een canard? Een engelsch-amerikaansche entente, waarbij John Bull vrijwillig al die plekjes zou ontruimen ten behoeve van Broeder Jonathan, van waar in de 18e eeuw zijne vloten de Caribische Zee beheerschten, en waaraan zoo menige herinnering aan 'n roemrijk verleden is verbonden?

't Is wel toevallig, dat juist tegelijk met de verkapte annexatie van San Domingo, waardoor de Vereenigde Staten alweer meer vasten voet op de Antillen krijgen, het bericht samenviel van het terugroepen der engelsche bezettingstroepen van de engelsche Antillen, terwijl ook gelast werd de werkzaamheden te staken aan den bouw van dokken en kazernes, waarmee men twee jaar geleden op Jamaica en Sint Lucia was begonnen. Sint Lucia werd tevens als kolonistation voor de engelsche vloot afgescheven.

Te Kingstown op Jamaica maakte de blanke bevolking, omstreeks 12000, tegenover 800000 negers en kleurlingen zich ernstig bezorgd over 't vertrek der europeesche troepen. Men verwacht evenwel, dat de zaak zal nitloopen op annexatie der engelsche Antillen door Amerika.

De omstandigheid, dat tegelijk met deze berichten ook iets verluide van den aankoop van het Pasch-eiland door een liverpoolsche firma, met toestemming van 't engelsch government, van de chileneesche regering, gaf aanleiding tot de vraag in londensche politieke kringen: of men hier niet te doen had met 'n engelsch-amerikaansche schikking betreffende de wederzijdsche invloedssferen?

Niets nieuws onder de zon. De gouverneur van Ceylon, sir H. A. Blake, deelde in 'n vergadering van de «Asiatic Society» mef, dat reeds in singhaleesche geneeskundige werken uit de 6e eeuw 67 verschillende soorten van muskieten en 424 verschillende soorten van malaria werden beschreven, die door muskieten werden veroorzaakt. 't Mag een geluk heeten voor de hedendaagsche malaria-muskiet-ontdekkers, dat sir Blake nu pas met zijn ontdekking voor den dag komt. Zou er uit oude boeken niet nog wat meer oostersche beschaving voor ons Westerslingen te putten zijn?

Voornaamste inhoud van Nederlandsche Tijdschriften over Oost- en West-Indië.

Tijdschrift voor het Binnenlandsch Bestuur. Januari 1905. In Memoriam: W. P. D. de Wolf van Westerrode, door C. J. Hasselman. — Stand der desaloemboings in de residentie Cheribon onder ult. Sept. 1904, door J. W. Metman. — Een kort woord naar aanleiding van Java's «inzinking», door K. — Een proef tot verbetering van den veestapel, door L. J. Schippers. — Onnoodige bestuursuitgaven door D. G. Stibbe. — Onrechtmatige toegenaming van grond in de afdeeling Loemadjang, door E. V. van der Schalk. — Tweede jaarverslag van de Bandjarnegarische Hulp, Spaar- en Landbouwcredietbank over 1903. — Varia: De «Nieuwe Courant» over het rapport van Mr. van Deventer. — Volkstelling in Britsch-Indië. — Het Amerikaansch imperialisme. — Klimaat en karakter. — Desaloemboings.

De Indische Mercuur, 14 Febr. 1905, No. 7. Verslag van het Mijnwezen over het 2e kwartaal 1904 (vervolg). — Valsche kinabasten, door P. van der Wielen. — Een Gouvernements-Kininefabriek op Java, door P. van der Wielen. — Pepercultuur, door P. Kalengkonguan. — Vereeniging van den grooten Landbouw [in Suriname]. — Verslagen van Maatschappijen. — Nieuwe Maatschappijen, enz.

Weekblad voor Indië. No. 38. Vrouwenbelangen, door Stefanos. — Over verzen, door Ed. van Gert. — De overstroming te Solo (met foto's). — Prins Adalbert van Pruisen op Java (met foto's). — Inleiding tot het korfbalspel, door J. Sch. S. — Moderne sprookjes uit het morgenland (slot). — Niet-alledaagsche motorreus over Java, I, door W. van Delft. — Ingezonden: Over de karaktervorming der Indo's. — Een krokodillen-jacht en nog wat, door A. F. Herrmann, enz.

Teysmannia. 1904. No. 12. Djerok-Cultuur, door H. J. Wigan. — De cultuur van Djeroks in potten en tabben, door id. — Mededeelingen betreffende de Caoutchoucultuur, VI. Samenstelling van het caoutchouc, gewonnen uit de wortels van Ficus elastica, door W. R. Tromp de Haas. — Cauliflorie (stambloeiers), door J. van Breda de Haas. — Uit Japan ingevoerde Katjang-ido, door W. R. Tromp de Haas, enz.

Eigen Haard. 1905. No. 7. Schetsen van Bali en Lombok, door W. O. J. Nieuwen kamp (slot), (met afbeeldingen).

RECLAMES.

Abonnement geldig in BERLITZ SCHOOL ALLEEN Noordeinde 119a Gewaarschuid wordt tegen arglistige nabootsing. ALLE MODERNE TALEN Onderwijs Vertalingen

NAAMLIJST VAN LEDEN

Table with 2 columns: Name and Amount. Includes names like E. de Kock van Leeuwen, B. Dezentje, H. Groenemeyer, etc., with amounts ranging from 1.50 to 10.00.

Correspondentie.

Bij de redactie in bewerking: Bacoven-cultuur in West-Indië en Suikerraffinaderijen op Java.

ADVERTENTIE.

Eduard Pelger,
MAGAZIJN VAN
HEERENHOEDEN en PELTERIJEN
Prinsstraat 39,
's-GRAVENHAGE.

den Haag
Pension Koninginnegracht 47
geopend geheele jaar.
H. W. G. ROOSEBOOM.

Nice
Pension Hollandaise
VILLA NINE.
Avenue Auber
geopend NOVEMBER—JUNI.
H. W. G. ROOSEBOOM—H. E. van Blommestein.

Middelbare school voor Handel
en Administratie.

Laan v. Meerdervoort 104, 's-Gravenhage.

Drie-jarige voorbereidende cursus,
aansluitende bij de 6e kl. eener school
voor M. U. L. O.

Twee-jarige cursus voor Handel of
Administratie, aansluitende bij den
voorbereidenden cursus en opleidende voor
den handel of administratieve betrek-
kingen.

Een-jarige vervolgcursus voor leer-
ling-consul aansluitende bij den twee-
jarigen handelskursus.

Een-jarige vervolgcursus voor akte
Staatsinrichting M. O. aansluitende
bij den tweejarigen administratie-cursus.
Avondcursussen voor volwassenen tot op-
leiding voor de Praktijkexamens in
Boekhouden en Handelscorrespondentie in
de 4 talen.

Nadere inlichtingen bij den directeur,
F. TIJMSTRA.

P. Happel Jr.
CUISINIER.
v. Kinsbergenstraat 85d,
DEN HAAG.

Uitzending van Dinners.
Koude en warme Schotels.

**MEDICINALE
COGNAC.**
2 liter f 3.— of 6 flesschen f 7.—,
12 flesschen f 14.—
Franco door Nederland.
Ruim 200 Families alleen te 's-Graven-
hage die deze beroemde Fransche
Cognac gebruiken.
Benig Importeur voor Nederland.
W. F. NOMAN,
Scheveningen.
Hofleverancier van H. M. de Koningin Moeder

**GIDS
VOOR
Repatriëerenden,**
Gratis aanbieding van de Haagsche Uitgevers-Mij,
„HET GEMEENSCHAPPELIJK BELANG”
Haagpoort 4.

Deze gids wordt in de onderstaande
hôtels gratis aan de repatriëerenden
aangeboden:

Hôtel des Indes, Batavia.
Grand Hôtel „Java”
Hôtel „Ort”
„ Du Pavillon, Samarang.
„ Ketabang-Genteng, Soerabaja.
„ Simpang, Soerabaja.
Oranje Hôtel, Padang.

Vraag prospectussen voor
advertentiën

INTEEKENBILJET.

De ondergeteekende
wonende te _____ wenscht
donateur-tribu te worden der Vereeniging „Oost en West”
lia te worden der Vereeniging „Oost en West”
tegen een jaarlijksche contributie van f _____ den 190
Straat of gracht: _____ Handteekening: _____

C. HOYNG,

Den Haag. — Utrecht.

Geïllustreerde Prijscouranten worden gratis op aanvraag toegezonden

Echt Chineesche Thee,

speciaal aanbevolen aan Indische familie's.

Weekblad voor Indië.

Met 1 Mei is te Soerabaja verschenen een belletristisch
Weekblad voor Indië,
onder hoofdredactie van M. VAN GEUNS.
Abonnementsprijs voor Nederland f 2.50 per kwartaal.
Agent voor Nederland,
Uitgeversmaatschappij „Het Gemeenschappelijk Belang”,
Haagpoort 4, Den Haag.

Inhoud van No. 1: Ter Inleiding, door M. van Geuns; Het Mercantilisme en de literatuur,
door denzelfden; Een galerij van bekende Indische tijdgenooten: Mr Th. H. de Meester (met
portret) door Delphinus; Wanhoopsdaad, Indische Schets, door J. E. Jasper; Overzicht van de
Indische pers; Telegrafisch Overzicht.

Inhoud van No. 2: Nieuw Leven, door Dr. R. Broersma; Het Gele Gevaar, door M. van
Geuns; Een tentoonstelling van vlechtwerk uit den Ned. Ind. Archipel, door J. E. Jasper;
Huurkoetsier (Indische Schets), door denzelfden; E. W. H. Nieuwenhuisen (met portret), door
R. B. M.; Overzicht van de Indische pers; Telegrafisch overzicht; Correspondentie.

Inhoud van No. 3: Zelfkennis, door M. van Geuns; Eerste Levensvormen, door Dr. I. Groneman;
J. Faes (met portret); De „Tiwah”, door Ernst; Loterijwaanzen, door Eduard van Ghert;
Overzicht der Indische pers (met een kaart van de geprojecteerde spoorwegen in Zuid-Sumatra);
Telegrafisch overzicht; Correspondentie.

Inhoud van No. 4: De zucht tot navolgen, door M. van Geuns; Astrale adviezen, door W.
van Delft; P. M. L. de Bruijn Prince, door D. D. (met portret); Richard Hol, door Dr. A. J. A.
Prange (met portret); Op de reede van Sabang, door L. C. Carbin; Verdwenen geluk, door
Pax; Beschrijving van een reformpatroon, door Mevr. A. C. Granpré Molière—van Dissel (met
een reformpatroon op volle grootte); Overzicht van de Indische pers.

Inhoud van No. 5: Een merkwaardig boek over Java en onze koloniale politiek, door M.
van Geuns; De Chinezenbeweging te Soerabaja tegen de Handelsvereniging Amsterdam, door
Mr. J. B. van Houten; Dr. J. Groneman, door J. J. Samwel (met portret); J. Boissevain, door
N. v. Z. (met portret); Sic transit gloria mundi, door J. de Jong; Overzicht van de Indische
pers (de tocht van overste van Daalen naar de Gajolanden; met kaart).

Inhoud van No. 6: Het vrije woord, door M. van Geuns; Indische romans, door G. Stoll;
W. J. M. Michielssen, (met portret) door D. D.; Astrale adviezen, door W. van Delft; Muziek-
meester, schets door J. E. Jasper; De opstand in Gedangan, met tal van illustraties en kaarten,
door Jhr. G. von Schmidt auf Altenstadt; Verre scheiding, door L. O. Carbin; Correspondentie.

Inhoud van No. 7: De litteraire kunst geëerd door Dr. R. Broersma; Verzen, (Radium,
Verwante zielen, De drie Bruiden) door A. v. G.; George Birnie (met portret naar Haverman)
Monsieur Edmundus Sybrandus Luypen, (met portret); Een nacht van oproer, door J. E.
Jasper; Uit het rijk van Koningin Mode, door Mevr. A. C. Granpré Molière—van Dissel;
Onze prijsvraag.

Inhoud van No. 8: Om mensch te blijven door M. van Geuns; Een Indisch hotel in Parijs,
door Henri Borel; Dr. J. G. Scheurer en het Patronella-hospitaal te Djokja, door J. J. Samwel
(met tal van illustraties); Astrale adviezen, door W. van Delft; Uit de vrouwenwereld door M.
S.; Het bloedbad te Keboan Pasar (met een plaat).

In No. 9, wordt een begin gemaakt met de plaatsing van een Boeienden Indischen Roman
van Anna de Savornin Lohman, getiteld: „Liefde”.

STAAT

voor aanvraag van VERLOFSTRACTEMENT

VOOR

H.H. INDISCHE AMBTENAREN (officieel model).

Verkrijgbaar bij den uitgever van dit blad, Haagpoort 4.

Prijs 2½ cent.

F. H. BOTHE,

21, Veenestraat -- Den Haag.

SPECIALITEIT IN

GEKLEURDE, ZWARTE en CRÈME STOFFEN.

Nouveaute's voor elk seizoen.

STEEDS GROOTE ASSORTEMENTEN.

BILLIKE PRIJZEN.

Het weekblad **Themis**, Redacteur FRANS SCHAAP Jr., Den Haag,
publiceert voortdurend een verscheidenheid van belangrijke bijzonderheden
omtrent faillissementen, verdachte financieele aangelegenheden en verkeerde
toestanden op rechtskundig gebied.

Voortdurende lezing van **Themis** zal menigeen voor schade vrijwaren.
Op het blad zijn geabonneerd: Rechterlijke Ambtenaren, Advocaten, Notarissen,
Deurwaarders, Bankiers, Kooplieden, Fabrikanten, Winkeliers en Particulieren.
Behalve op uitgebreide schaal in Nederland, wordt het blad ook gelezen
door verschillende Hollanders in Duitschland, België, Frankrijk, Engeland en
Oost-Indië.

Prijs per jaargang f 4.—. Los nummer franco na inzending van f 0.50.

Pension Büchner.

Laan van Meerdervoort 198,

hoek PERPONCHERSTRAAT

Den Haag.

Logies te verkrijgen

per maand, per week en per dag.

Volledige Badinrichting in huis.

Poppen.

OUDST en MEEST GESORTEERD adres in POPPEN en POPPENKLEEDING.
Poppen welke kunnen worden uit- en aangekleed,
tevens inrichting van alle voorkomende reparatiën aan de Pop-
Goedkoopst adres van de poppen merk COSMOPOLITE.

Al onze Poppen zijn geprijsd.

Th. A. KEET,
OUDE MOLSTRAAT 11 bij de Papestraat

Vraagt

de bekende
Saucen en

Uw Leverancier

Groenten, Soepen,
Zuren van de Firma

TIELEMAN & DROS, Leiden.

OOST en WEST.

RESTAURANT

LAAN VAN MEERDERVOORT 195.

Open iederen werkdag van 10 ure v.m. tot 7 ure 's avonds.
Des Zondags van 12 tot 7 ure n.m.
Toegang voor leden der Vereeniging en geïntroduceerden.
Eenvoudige rijsttafel, bestaande uit rijst, sajor of kerry, één vleeschgerecht en
sambal (plat du jour) f 0.80.
Diné f 1.50 bestaat uit bijna 't dubbele van 't plat du jour.

BONBOEKJES voor 10 plats du jour f 7.00,
voor 10 diners f 12.50.

Het lokaal is telefonisch verbonden, zoowel ten gerieve der leden, als tot
ontvangen van bestellingen.

Abonneert U op de

Bintang Hindia.

Geïllustreerd Tijdschrift voor den Inlander.

Abonnementsprijs f 3.— per jaar bij vooruitbetaling.

Proefnummer wordt U op aanvraag gaarne toegezonden.

DIT BLAD VERSCHIJNT TWEE MAAL PER MAAND.

De Haagsche Uitgevers-Maatschappij.

„HET GEMEENSCHAPPELIJK BELANG”
HAAGPOORT 4.

Ieder oud-gast steune door zijn abonnement!

Stoomvaart-Maatschappij

„ROTTERDAMSCH LLOYD”

Maidienst tusschen Rotterdam en Nederlandsch-Indië

in verbinding met de diensten der

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij

	van Rotterdam.	van Marseille.	te Port-Said.	te Padang.
	1905	1905	1905	1905
Ophir †	4 Maart	16 Maart	21 Maart	10 April
Gedé †	18	30	4 April	23
Sindoro †	1 April	13 April	18	7 Mei
Salak †	15	27	2 Mei	21
Oengaran †	29	11 Mei	16	4 Juni
Ardjoeno †	13 Mei	25	30	18
Goentoer †	27	8 Juni	13 Juni	2 Juli
Merapi †	10 Juni	22	27	16

† 1e klasse midscheeps. 2e klasse in de campagne.

De Hoofd-Agenten: Ruys & Co., Rotterdam.

De Agenten: Eijkenluyters & Tromp, Anna Paulownastraat 1 d, 's-Hage

Vereeniging OOST en WEST.

Afdeeling 's-Gravenhage.

Aan het Bureau Laan van Meerdervoort 195, zijn van 10—12 en van 2—4
inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken.
Men kan die inlichtingen ook per brief vragen aan den Secretaris der 3de Com-
den heer G. C. A. DE WITTE, Reinkenstraat n°. 16.

- Een dame voor het geven van les in de Maleische en Javaansche Taal.
- Een Juffrouw voor Kinderjuffrouw.
- Een Dame voor Juffrouw van Gezelschap of lectrice.
- Een bekwame linnennaaster.
- Vier jonge Dames die als Gouvernante naar Indië willen.
- Vijf geg. Ind. militairen voor oppasser, geldophalen enz.
- Twee baboes, die zoo spoedig mogelijk met een familie naar Indië wenschen te gaan.
- Een Heer voor administratieve betrekking of magazijnmeester.
- Twee Dames voor het maken van uitzetten (eene te Leiden).
- Eene Dame voor onderricht in fröbelen en handwerken (heeft diploma).
- Een gep. off. reeds eenige jaren in Indië werkzaam geweest, voor adm. betrekking.
- Een gep. Ind. korpl. schrijver voor adm. betrekking.
- Twee dames voor het geven van privaat en cursuslessen in talen en wiskundige vakken.
- Een geg. O.I. militair, jaren lang als luitenant in bibliotheek werkzaam geweest, voor magazijnknecht, kantoorlooper, bode, commissie-opzichter, huisbewaarder enz.
- Twee dames voor het geven van lessen in de fransche taal en conversatiellessen, waaraan eene met diploma middelbaar.
- Een oud-Offic. Art., leeraar in Wisk. voor het geven van privaateslessen tegen billijken prijs.
- Eene Dame voor Zanglessen.
- Een Heer voor Corrector aan eene drukkerij.
- Twee Dames voor waarnemen van een bureau.
- Twee Dames om met eene familie op te gaan; waarvan de ééne Hollandsch, Duit- Fransch en Engelsch spreekt, hebben een gereisd.
- Een gep. sergt. maj., geluwd, voor bewaarders, adm. betrekking, goldmeester.
- Twee gep. O.I. ambt. voor administratieve betrekking.
- Een jong Meisje om als kinderjuffrouw naar Indië te gaan.
- Vier dames voor pianolessen.

De 's-Gravenhaagsche Boek- en Handelsdrukkerij voorheen Gebr. Giunta d'Almeida